

Secundus liber hystorie machabeorum licet breuior sit p[ro]p[ter] or[ationem] eiusdem op[er]is libro in hystorica narrat[i]one antiquiora t[ame]n q[ui]da[m] modo replicat temp[or]a excepto q[uo]d ille alexandri magni macedonis in principio sui facit breuē cōmemorationem. P[er]ā 7 seleuci regis cognomē to nichanoris in iudeos cōmemorat iste beneficia. quēni hystoria antiqui tatum iosephi 7 cronicon gusebij testant iudeos re publica sua dignos ef ficere. 7 equū eis honorem cū habitatorib[us] macedonib[us] 7 grecis deputasse

Similiter 7 antiochul magnus testantib[us] su pra memoratis anto ritatib[us] eos crebris epi stolis laudat. 7 multi plicibus munitib[us] do nat. Habet quoq[ue] idē liber diuersam a p[re]ore narrationem. sed tam hystorie non destruit veritatem. qui licet m[ul]ta p[ar]t[em] sibi lib[er]i cōtineat testimonia. t[ame]n p[er] plura interserit q[ui] in illo non inueniunt. Scriptus em̄ ab his videtur q[uo]d morati sūt in terra iuda. ad eos qui in exteris fuerūt regionibus. N[on] ita idem inquit.

Fratribus qui sūt p[er] egiptum. Demetrius hic sub q[ui] se oras se pro iudeis i egipto cōstituit hierosolimi te cōmemorant. ipse ē qui post antiochū eupatorē asyē 7 syrie regnauit. qui et ipse cognominatus est sotber hoc ē saluator. In hūc em̄ annoꝝ numerus q[ui] cōputatus est. hoc est centesimus sexagesim[us] nonus occurrit. Nam antiochus epyphanes qui post centesimū tri cesimum septimum an nū regni grecoꝝ cepit regnare regnauit ānif 21. antiochus eupater annis duob[us]. 7 demetrius sotber annis 21. qui sunt anni a princi pio regni seleuci nicha noris regis syrie a quo regni grecoꝝ cōputan tur t[er]tia vsq[ue] ad finem demetrii. centū sexagi ta duo. Quib[us] si adij ciant anni septē de re gno alexandri q[ui] igno bilis 7 viciosus indi gnusq[ue] regia dignita te a pompeio trogo de scribit sed t[ame]n regnū te nuisse narrat annis de cem. sūt centū sexagin ta nouē. Dicam[us] 7 alit

Primus post alexandru[m] asyē regnauit antigonus annis decem octo post quē demetrius q[ui] 7 poliar etas regnauit 21. annis. hic ē demetrius deci mo septimo anno regni sui semetip[su]m seleuco tradidit. 7 coniuncta est asia regno syrie anno seleuci nich anoris vicelimo octano. Si ergo ceperimus cōputare nunc seriem annoꝝ a p[ri]mo anno regni antigoni qui regnauit in asia annis septem anteq[ua]m seleucus in syria regnare cepisset. p[re]ponentes eisdem septem annos regni seleuci. 7 eo modo cōputū annoꝝ regis syrie

vsq[ue] ad nouissimum annū demetrii sotberis p[er]duxerim[us]. sūma p[ar]tis nume ri tota ibi inuenit. Sed mirū quomodo in sequentibus dicat iudas in cen tesimo octogesimo octauo anno cū senatu aristobolo mag[ist]ro ptholomei regi dixisse salutem. 7 mandasse de purificatione templi. quā ipsi facturi erant quā 7 vicelima die mēb[is] casleu. cū iudas in priori libro sup[er]dicto demetrio legit multo ante esse defunctus. Siquidem sexto anno demetrii idem fm cronicoꝝ fidem inuenit occisus. Sed q[ui] incerti sunt ipsi auctores libroꝝ nō absurde vident in cō putatione temporum discrepare. maxie cum in legalib[us] libris septu aginta interpretū edi tio. cū hebraica verita te in cōputo annorum multum discordet.

Nos iudei zc. Iason aut ipse ē frater omie pontificis quē se quētia istius libri nar rant ad antiochū epi phanem. hoc est nobi lem. p[ro]pter ambitiones sūmi sacerdotij conuo lasse. eiq[ue] p[er]suadere vt gentilem ritum hiero solimis institueret.

Populus qui Aristobolus h[ic] fuit na tōne iudeus. sed pipa teticus philosophus esse agnoscat. q[ui] ad phi lometorem ptholome um explanationum in moylen cōmentarios sēp[er]it. vt conographi produnt. quo etiā t[er]re syrie 7 asyē regnabat antiochus epyphanes.

De magnis pe ricularis zc. Qualit[er] aut antiochus epyphanes qui mala iudeis vltra omnes reges qui ante se fuerūt in syria illige bat. regnū perdidit. 7 vitā finierit. liber p[ro] or hystorie istius p[ro]me morat. 7 ioseph[us] in hystoriarū antiquitatis iudaice libro duodeci mo testat dices. Rex antiochus superiorem prouintiā percurrens audiuit ciuitatem p[er]sa rum diuitijs excellētes p[re]ciosissimū templū in ea diang 7 omni spe cie ornamentorū plenū insup[er] 7 arma 7 loricas reliquisse audierat fili um philippi regem ma cedonum alexandru[m].

Comot[us] ergo egredie[re] contra elimaidā. 7 ob sicebat eam. His vero qui in ea erāt minime territis impetu eius neq[ue] ob sessione. sed pertinaciter repugnantib[us] pene deceptus discessit. P[er]ā exētel ciuitatem fugauerūt 7 persequebant eū vsq[ue] babylonā. vbi cū post mul tam suoz militum amissionem venisset. quidam de iudeis nunciavit illi. 7 ducū perditionem quos p[er]ugnare contra iudeos reliquerat. 7 creuisse for titudinem iudeoz. Sup[er] priorem itaq[ue] curam hoc crescente malo incurrit in egritudine. qua diu durate 7 crescentib[us] passionib[us] intellexit q[uo]d moreret[ur]

mensis casleu. Anno centesimo oc togesimo octauo. populus qui est hierosolimis 7 in iudea. senatusq[ue] 7 iudas aristobolo magistro ptho lomei regis qui est de genere chris toꝝ sacerdotū. 7 his qui i egipto sunt iudeis salute 7 sanitatem. De magnis piculis a deo liberati ma gnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimica uimus. Ipse em̄ ebullire fecit de p fide eos qui pugnauerūt p[ro]tra nos 7 sanctā ciuitatem. Nam cū in p[er]si de esset dux ipse 7 cum ipso immen sus exercitus cecidit in templo na neq[ue]. consilio deceptus sacerdotis nanee. Et em̄ cum ea habitaturus venit ad locū antioch[us] 7 amici ei[us] 7 vt accipet pecunias multas do tis nomie. Cūq[ue] p[ro]posuissent eas sacerdotes nanee. 7 ipse cum pau cis esset ingressus intra ambitum fani clausurunt templum. Cum in trasset antiochus. ap[er]toq[ue] occulto aditu templi mittētes lapides per cusserūt ducē 7 eos qui cū eo erāt diuiserunt mēbratim. 7 capitibus amputatis foras proiecerūt. Per oia deus benedictus qui tradidit

sidebat eam. His vero qui in ea erāt minime territis impetu eius neq[ue] ob sessione. sed pertinaciter repugnantib[us] pene deceptus discessit. P[er]ā exētel ciuitatem fugauerūt 7 persequebant eū vsq[ue] babylonā. vbi cū post mul tam suoz militum amissionem venisset. quidam de iudeis nunciavit illi. 7 ducū perditionem quos p[er]ugnare contra iudeos reliquerat. 7 creuisse for titudinem iudeoz. Sup[er] priorem itaq[ue] curam hoc crescente malo incurrit in egritudine. qua diu durate 7 crescentib[us] passionib[us] intellexit q[uo]d moreret[ur]

Conuocansq; amicos
morbu suu eis atroces
esse indicauit. confessus
hec id se pati q; inde
oz gēte affligēs tēplū
spoliasset. deniq; cōtē
pssū. q; dco ilico ex
pirauit. **U**n miror po
libiū megalopolitam
qd vir bonus existens
dicit ideo perisse anti
ochū. q; voluit tēplū
diang in psida deua
stare. **Q**ā q; nullaten⁹ e
git peccatū. s; tm cogi
tauit: null'o reatu tene
tur. **S**i aut polibio vi
detur ideo antiochūz
vitā finisse. mlto plus
verisimile creditur. ppf
templi hierosolimita
ni sacrilegiū regē pisse.

Facturi igitur
hec quippe que hiero
solimitani iudei scribē
tes ad eos qui per egi
ptum fuerunt iudeos
de igne reperto in pu
teo in similitudine aq;
crasse cōuerso. neq; in
esdre neq; in neemie
scriptis aut dictis ali
cubi reperire potuim⁹
sicut nec illud qd i po
sterioribus de archē z
tabernaculi abscondiōe
per hieremiā asserunt
nullomō in ipsius hie
remie libro scriptū iue
niri pōt. **U**nde cōstat
hec illos aut maiorū
suorū traditione didi
cisse. aut i apocripbis
eoz libris exarata re
perisse. **N**os q; qd icer
tū est relinquentes ad
ea que certa canonico
rum librorū attestatōe
esse manifestum est ca
lamū puertamus.

impios. **F**acturi igitur quita z vi
cesima die mensis casleu. purifica
tionem tēpli. necessariū duximus
significare vobis. vt z vos quoq;
agatis diem scenopbegie. z diem
ignis q; datus est qn neemias edifi
cato templo z altari obtulit sacri
ficia. **N**ā cum in psidem ducerent
pzes nostri sacerdotes qui tūc dei
cultores erant. acceptuz ignem de
altari occulte absconderūt in val
le vbi erat putens altus et siccus.
z in eo pmutati sūt eū. ita vt omib⁹
ignotus esset locus. **C**ū pterissent
autem anni mlta. z placuit deo vt
mitteret neemias a rege psidis. ne
potes sacerdotū illoz qui abscon
derant misit ad requirendū ignez
z sicut narrauerūt n. bis non inue
nerūt ignē sed aquam crassam. **E**t
iussit eos haurire et afferre sibi. et
sacrificia que imposita erant iussit
neemias sacerdos aspgi aqua ipsa
z ligna q; erāt supposita. **A**tq; hoc
factū est. z tps affuit quo sol reful
sit. qui prius erat in nubilo. z accē
sus est ignis magnus ita vt omēs
mirarent. **O**rationē aut faciebant
omnes sacerdotes dū psumaretur
sacrificiū ionatha inchoante. ceter
is aut rñdētibus. **E**t neemie erat
oratio hunc hñs modū. **D**ñe dñe
deus oim creator terribilis z for
tis iustus z misericors. qui solus
es bonus rex. solus pstant. solus
iustus z omnipotēs z eternus. q;
liberas israel de omi malo. qui se
cisti pzes electos. z sanctificasti eos
accipe sacrificiū pro omni populo
tuo israel. z custodi ptem tuā z sa
ctifica. **C**ongrega dispōnē nostrā
libera eos qui seruiūt gētibus. cō

temptos et abominatos respice:
vt sciant gētes qm tu es deus nř
Afflige opprimentes nos. z cōtu
meliam facientes in supbia. **C**ōsti
tue populū tuū in loco sancto tuo
sic dixit moyses. **S**acerdotes aut
psallebant hymnos. vsquequo cō
sumptū esset sacrificiū. **C**ū autē cō
sumptū esset sacrificiūz ex residua
aqua neemias iussit lapides maio
res perfudi. **Q**d vt factū est flama
ex eis accensa est. sed ex lumie qd
refulsit ab altari cōsumpta est. **U**t
vero manifestata est res: renūcia
tum est regi psarū q; i loco in quo
ignem absconderāt hi q; trāslati fu
erāt sacerdotes aqua apparuit. de
qua neemias z qui cū eo erāt pu
rificauerūt sacrificia. **C**onsiderans
aut rex z rem diligenter examinās
fecit ei templū vt probaret qd scē
erat. **E**t cū probasset: sacerdotibus
donauit mlta bona. atq; alia mu
nera accipiebat māu sua z retribu
ebat eis. **A**ppellauit aut neemias
hunc locū nepta: qd interpretatur
purificatō. **V**ocatur aut apud plu
res nephir.

Ca. II.

Quenit autē

In descriptōibus hie
remie pphetē q; iussit eos accipe
re ignem qui transmigrabant ut si
gnificatū est. z vt mandauit trans
migratis. **E**t dedit illis legē ne ob
liuiscerent pcepta dñi. z vt non ex
errarent mentibus videntes simu
lakra aurea z argentea z ornamen
ta eoz. **E**t alia huiusmodi dicens.
hortabat ne legē amouerent a cor
de suo. **E**rat aut in ipsa scriptura:
quō tabernaculum z archaz iussit

ppheta diuino rñso ad se facto co-
 mitari secū vsquequo erūt in mō-
 tem. in quo moyses ascēdit z vidit
 dei hereditatē. Et veniēs ibi hie-
 mias iuenit locū speluncę. z taber-
 naculū z archā z altare incensi inu-
 lit illuc. z hostiū obstruxit. Et acces-
 serūt quidā simul q̄ sequebant̄ vt
 notarent locū z nō potuerūt inue-
 nire. Ut autē cognouit hieremias
 culpans illos dixit q̄ ignotus erit
 locus donec cōgreet deus cōgre-
 gationē populi. z ppicius fiat. Et
 tūc dñs ostender hęc. z apparebit
 maiestas dñi. z nubes erit sicut et
 moyli manifestabat. z sicut cū salo-
 mon petijt vt locus sāctificaretur
 magno deo māifestabat hęc. Ma-
 gnifice etem̄ sapientiā tractabat. z
 vt sapientiā hñs obtulit sacrificiū
 dedicatōis z consumationis tēpli.
 Sicut z moyses orabat ad dñz. z
 descendit ignis de celo. z consum-
 psit sacrificiū. sicut z salomon ora-
 uit. z descendit ignis de celo z cō-
 sumpsit holocaustū. Dixitq̄ moy-
 ses eo q̄ non sit mūdātū qđ erat p
 peccō consūptū est. Similiter et sa-
 lomon octo diebus celebrauit de-
 dicationē. Inferebantur autē in de-
 scriptōibus z cōmentarijs neemię
 hęc eadē. z qualiter pstruēs biblio-
 thecā cōgregauit de regionibus li-
 bros. z pphetaz z dauid. z eplās
 regū z de donarijs. Similiter autē et
 iudas ea quę didicerat p bellū qđ
 nobis acciderat cōgregauit omia.
 z sunt apud nos. Si ergo desidera-
 tis hęc mittite qui pferant vobis.
 Acturi igif purificationem scripsi-
 mus vobis. Bñ igif facietis: si ege-

ritis hos dies. Deus autem q̄ libe-
 rauit populū suū. z reddidit here-
 ditatem omnibus. z regnū z sacer-
 dotiū z sanctificationem sicut pro-
 misit in lege. speramus q̄ cito nos-
 tri miserebit̄. z cōgregabit de sub
 celo in locū sanctū. Eripuit em̄ nos
 de magnis piculis. z locū purga-
 uit. De iuda vero machabęo z fra-
 tribus eius. z de templi magni pu-
 rificatione. z de arche ^{Als arc} dedicatōne
 sed z de plijs quę p̄tinent ad anti-
 ochū nobilē. z filium eius eupato-
 rem. z de illuminatōnibus quę de
 celo factę sūt ad eos qui p iudeis
 fortiter fecerūt. ita vt vniuersaz re-
 gionē cū pauci essent vindicarent
 z barbaram multitudinē fugarent
 z famosissimū toto orbe templum
 recuparent. z ciuitatē liberarent.
 z vt leges quę abolēde erant resti-
 tuerent dño cū omni trāquillitate
 ppicio facto illis. Itēq̄ ab iasone
 cyreneo quinq̄ libris cōprehensa
 tēptauim⁹ nos vno volumie bre-
 uiare. Considerantes em̄ multitu-
 dinē libroz z difficultatem volen-
 tibus aggredi narrationes hysto-
 riarū. ppter multitudinem rerum
 curauimus volētibus quidem le-
 gere vt esset animi oblectatio. stu-
 diosis vero vt facilius possint me-
 morię cōmendare. omnibus autē
 legentibus vtilitas con feratur. Et
 nobis quidē ipsis q̄ opus hoc bre-
 uiandi causa suscepi mus non faci-
 lem laborem. imo vero ne gocium
 plenuz vigiliarū z sudoris assūpsi-
 mus. Sicut hi qui pparant cōui-
 uū. et q̄rūt alioz volūtati parere.
 propter multoz grām libenter la-

Ca. III.
Igitur cum sancta. Igitur quia variis sub di-
 versis regibus erant po-
 tifices. necessarium iudi-
 cauimus in narratione
 hystoriarum nominum
 recitare illos potestifici-
 que pontificatum regum
 temporibus habuerunt
 necnon et eorum qui post
 captiuitatem babylonie
 in gente iudea fuerunt.
 ut eo clariores appareat
 hystorie veritas. Primus
 siquidem salomon potestifex
 fuit templi quod salomon
 edificauit. Post eum vero
 achimias filius eius bonorum
 successit. post hunc autem
 iorab et post eum auxidramus.
 Deinde nideas. post nideam
 vero iudeas. post hunc
 bylus. bylo vero successit
 ioathab. cui rursus vrias.
 vrie vero nerias. post
 neriam autem odeas fuit.
 post hunc vero sellatein
 elchias. post hunc cara.
 et post hunc ioseph. qui
 sedech. qui captiuus in
 babyloniam deductus est.
 Isti siquidem omnes in
 pontificatu filij patris
 eius per ordinem successerunt.
 Post iosephem autem
 filius eius iesus sacerdotium
 accepit. Sub quo templum
 reedificatum est. et post
 hunc achimias filius eius.
 De functo autem et hoc
 iohannis filius eius honoris
 suscepit. finiente vero
 vitam iohannes succedit
 primatus sacerdotum
 filius eius iaddus. sub
 quo alexander rex macedo
 hierosolimam venit. Post
 quem onias filius eius
 datus habetur. post hunc
 symon filius eius cui cognomen
 iustus fuit. propter
 sollicitam in deum
 religionem. et in ciues
 suos pronam demeritum.
 Deinde iudeorum pontifex
 eleazarus frater symonis
 suscepit templi ministerium
 filio symonis onia pro
 admodum relicto. qui
 eleazarus ptholomeo philadel-
 pho petente septuaginta
 interpretes ad interpretandum
 legem diuinam transmisit.
 Post eleazarum autem
 auiculus eius manasses
 accepit sacerdotium. post
 manassen vero iudeorum
 pontifex onias symonis
 iusti filius datus habet.
 qui consueta ptholomeo
 regi tributa non reddens
 ad iram eum impulit. Verum
 iosephus vir iustus non
 bilis. legatus a iudaeis ad
 ptholomeum missus. cum
 familiaritatem regis ob
 plurima meruisset in eum
 obsequia. dux iudeorum
 et regionum finitimarum
 constituit. Post oniam
 autem symon onie filius
 iudeorum pontifex datus
 habet. sub quo

bozem sustinemus veritatem
 quae de singulis autoribus
 concedentes ipsi autem secundum
 datam formam breuitati
 studentes. Sicut enim noue
 domus architecto de vniuersa
 structura curandum est. ei
 vero qui pingere curat quae
 aptae sunt ad ornatum
 exquirenda sunt. ita estimandum
 est et in nobis. Etenim
 intellectum colligere et ordinare
 sermonem. et curiosius
 partes singulas quasque
 inquirere hystorie congruit
 auctori. breuitatem vero
 dictionis sectari. et executionem
 rerum vitare breuitati
 concedendum est. Dic igitur
 narrationem incipiamus
 de praefatione tantum dixisse
 sufficiat. Stultum etenim
 est ante hystoriam effluere.
 in ipsa autem hystoria succigi.

Ca. III.
Hicur cum sancta ciuitas habitaretur
 in omni pace. leges etiam
 adhuc optime custodirentur.
 propter omni pontificis
 dispositionem et pietatem
 et aios odio habentes
 mala. fiebat ut ipsi reges
 et principes locum summo
 honore dignum ducerent.
 et templum maximis
 muneribus illustrarent.
 ita ut seleuchus asyrie rex
 de redditibus suis praestaret.
 et omnes superius ad
 ministerium sacrificiorum
 pertinentes. Symon autem
 de tribu beniamin praepositus
 templi constitutus. contendebat
 obsistente sibi praecipue
 sacerdotum iniquum aliquid
 in ciuitate mo-

liri. Sed cum vincere omnia
 non possent venit ad
 appollonium tharse filium
 qui illo tempore erat dux
 caelestis et phoenicis. et
 nunciauit ei pecuniam
 innumeris plenam esse
 erarium hierosolimis. et
 communes copias imensas
 esse. quae non pertinent
 ad rationes sacrificiorum.
 esse autem possibile sub
 potestate regis cadere
 vniuersa. Cumque retulisset
 appollonius ad regem de
 pecuniis quae delatae erant.
 ille accitum elyodoro qui
 erat super negotia eius.
 misit cum mandatis ut
 praedictam pecuniam
 transportaret. Statimque
 helyodor iter aggressus est.
 spe quidem quasi per
 caelestis et phoenicem
 ciuitates esset pagaturus.
 re autem vera regis
 propositum profectus. Sed
 cum venisset hierosolimam.
 et benigne a summo sacerdote
 in ciuitate esset receptus.
 narrauit de dato iudicio
 pecuniarum. et cuius rei
 gratia adesset adaptum.
 Interrogabat autem si
 vere haec ita essent. Tunc
 summus sacerdos ostendit
 deposita esse haec et
 victualia viduarum et
 pupillorum. quae quidem
 vero esse hircani tobie viri
 valde eminentis. in his
 quae detulerat impius
 symon. vniuersa autem
 argenti talenta quadringenta
 esse. et auri ducata.
 decipi vero eos qui credidissent
 loco et templo quod per
 vniuersum mundum
 honoratur. pro sui
 veneratione et sanctitate
 impossibile omnino esse.
 At ille per his quae habebat

effudit. et cathedras
 vendentium colubas
 euertit. Hisque factis
 erat quod cotidie docens
 in templo. Iuxta allegoriam
 autem onias sacerdos
 dei magnus. et figuralis
 templi custos. significat
 dominum saluatorem. qui a
 deo patre pontifex factus
 in eternum secundum ordinem
 melchisedech. veri dei
 templi quod est ecclesia
 custos et inhabitator est.
 quod nomen omne satis
 exprimere videtur. Interpretatur
 enim onias dolor domini.
 siue dolorus domini. et quis
 dolens dominus melius
 dici potest quam redemptor
 noster. de quo per ysaiam
 dicitur. Vidimus cum
 non erat aspectus

iesus filius syrach sapientis
 libri componens quem
 vocauit panarethon. id est
 virtutum omnium capacem.
 et symonis in eo fecit
 mentionem. Post symonem
 autem onias filius eius
 eiusdem symonis insignis
 habet. ad quem faccedemio-
 rex aruif legatos mittit.
 qui sacerdotium habuit
 regnante syrie et asyrie
 antiocho magno. et seleuco
 philopatore filio eius. usque
 ad antiochum epiphanem
 sub quo potestifex onias
 huius quae de symone
 proposito templi narratae
 facta sunt. regnante syrie
 et asyrie seleuco philopatore.
 cui successit in regnum
 antiochus epiphanes. Symon
 autem propositus templi
 hierosolimitanorum ad
 appollonium phoenicem
 ducem confugiens. multis
 ei muneribus reprobis
 sacerdotum sibi vendicare
 cepit. qui seleuchus
 audito helyodorum mittit
 ad negotium prouidendum.
 qui cum in iudeam
 peruenisset in ique
 diiudicans. et multa
 perpetrata gerens diuinis
 aduersus se signis
 deterritus. et ad seleuchum
 reuertitur. Onias autem
 sacerdos curauerat ut si
 mon profugus fieret. Denique
 huius hystoriae tropologie
 regulam innuat. quod omnes
 qui superbia auaricia
 instigati sanctificationem
 domini contaminare. atque
 pollutis manibus indigne
 tractare presumperint.
 caelesti iudicio sunt
 puniendi. quia veritate
 attente stante. domus
 dei domus orionis est
 cunctis gentibus. nec licet
 eam cuiusque facere
 spelunca latronum. Dicit
 et psalmista ait. Domus
 tua. desan. in lon. di.
 Nec licet tibi aliquid
 gerere vel condere nisi
 solius dei laudibus et
 orationibus vacare. Unde
 et ipse dominus in euangelio
 eliminavit de templo
 vendentes et ementes
 in illo. et numulariorum
 effudit. et cathedras
 vendentium colubas
 euertit. Hisque factis
 erat quod cotidie docens
 in templo. Iuxta allegoriam
 autem onias sacerdos
 dei magnus. et figuralis
 templi custos. significat
 dominum saluatorem. qui a
 deo patre pontifex factus
 in eternum secundum ordinem
 melchisedech. veri dei
 templi quod est ecclesia
 custos et inhabitator est.
 quod nomen omne satis
 exprimere videtur. Interpretatur
 enim onias dolor domini.
 siue dolorus domini. et quis
 dolens dominus melius
 dici potest quam redemptor
 noster. de quo per ysaiam
 dicitur. Vidimus cum
 non erat aspectus

et desiderauimus eum
despectu et nouissimam
viroz et viru doloza.
et scientem infirmitate
Hec lagores nostros
ipse tulit. et dolores no
stros ipse portauit. He
lyodorus aut inualfor
aut spoliator erarij do
mini paganos sine iu
dgos sine etiam hereti
cos significat. qui sine
reuerentia dei donis
abuti et nefariu actuz
ea conuerrere voluit. In
uadit em pagani the
sauru templi dei cu fi
dem ac cultu christi de
struere conant. Inua
dunt et inde cu religio
nez christianā veteris
legis cerimonis cofun
dere cupiūt. Inuadūt
etiā heretici qui vita
tem euangelij et sinceri
tatem legis dei falsis
dogmatibz corripe ge
stunt. Sed onia orate
descendit equus terri
bilis. arma hñs aurea
Ille videlicet de quo
iohns in apocalipsi sua
scripsit dicit. Audi ce
li apertū. et ecce equus
albus. et sedebat sup
eū vocabatur fidelis et ve
rax. et cum iusticia indi
cat. Oculi ei sicut flama
ignis in capite ei. dia
demata multa. hñs no
men scriptū quod nemo
nouit nisi ipse. et vesti
tus erat veste aspersa
sanguine. et vocat no
me eius xpi dei. orā
tibus quidem mēbris
christi succurrit ipse eis
in auxiliū. qui ē via ve
ritas et vita. et ad de
bellandos inimicos. et
terrendas prauoz pre
sumptos. cuius equus
erat albus. quia natiuitas
eius erat incorrupta. et
vestis sanguinolenta
quia mors carnis ei. erat
innocia. ipseque terri
bilis quia valde mirabilis
atque iudex iustissimus
est. Hic erat optimis
operimētis adornatus.
quia oim virtutū decore
splendet clarissim. cui
arma erant aurea quia
opa eius mirifica. Ip
sius enim dono habz
ecclesia sua scutu fidei.
loricā iusticie. galeā sa
lutis. gladiū spūs. quod
est verbu dei. quibus
annis ipse quotidie in
mēbris suis pugnat
contra hostes suos. Hic

in mandatis a rege. dicebat omni
genere regi ea esse deferenda. Con
stituta autē die intrabat de his he
liodoro ordinaturus. Nō modi
ca vero p vniuersam ciuitatē erat
trepidatio. Sacerdotes autē ante
altare cum stolis sacerdotalibz ia
ctauerūt se. et inuocauerūt de celo
eū quod de depositis legem posuit. vt
his qui deposuerāt ea salua custo
dierit. Jam vero quod videret sumi sa
cerdotis vultū mente vulnerabat
Facies em et color imutatus decla
rabat internū animi doloze. Circū
fusa em erat mesticia quedā viro
et horroz corpis. p quē manifestus
aspiciētibz dolor cordis eius ef
ficiebat. Alij etiā cōgregati de do
mibus suis cōfluebāt publica sup
plicatione obsecrantes. p eo quod in
cōtempum locus esset venturus.
Accinctęqz mulieres cilicijz pectus
p plateas confluebant. Sed et vir
gines que cōclusę erāt. purrebāt
ad omā. alię autē ad muros. quedā
pro pfectis nas aspiciebāt. vniuer
se autē ptendentes manus in celuz
deprecabant. Erat em misera cōmi
xtę multitudinis. et magni sacerdo
tis in agone constituti expectatio
Et hi quidē inuocabāt deū omīpo
tentem. vt credita sibi his qui cre
diderant cū omni integritate cōser
uarent. Helyodorus autez quod de
creuerat perficiebat. eodē loco ipse
cū satellitibz circa grarium p̄sens.
Sed spūs omnipotentis dei fecit
magnā suę ostensionis euidentiaz
ita vt oēs qui ausi fuerāt parere ei
intuentes dei virtutem in dissolu
tionem et formidīnē cōuerterent.

Apparuit em illis quidā equus ter
ribilem hñs sessorum optimis ope
rimentis adornatus. is quod cū impe
tu helyodoro priores calces elisit
Qui autē ei sedebat videbat arma
bze aurea. Alij etiā apparuerunt
duo iuuenes virtute decozi. opti
mi gloria. speciosiqz amictu. quod cir
cūsteterunt eū. et ex vtraqz pre fla
gellabant eū sine inmissiōe mul
tis plagis verberātes. Subito au
tem helyodorus cōcidit in terram
eūqz multa caligine circūfusū rapu
erūt. atqz in sella gestatoria positū
eiecerūt. Et is qui cū multis curso
ribz et satellitibus p̄dictū ingres
sus est grariuz. portabat nullo sibi
auxiliū ferente. manifesta dei p̄gni
ta virtute. Et ille quidē p diuinaz
virtutem iacebat murus. atqz omī
spe et salute priuatus. Di autē do
minū bñdicebāt. quia magnificabat
locū suū. et templū quod paulo añ ti
more ac tumultu erat plenū. appa
rente omnipotente dño gaudio et le
ticia impletū est. Tūc vero ex ami
cis helyodori quidā rogabant cō
festim omīa vt inuocaret altissimū
et vitā donaret ei qui in supmo spi
ritu erat constitutus. Considerans
autē sumus sacerdos ne forte rex su
spicaret maliciā aliquam ex iudeis
circa helyodoz cōsumatā obrulit
p salute viri hostiā salutarē. Cūqz
sumus sacerdos exoraret iudem iu
uenes eisdē vestibus amicti astan
tes heliodoro dixerūt. Dñe sacer
doti gratias age. Nā ppter eū tibi
dñs vitā donauit. Tu autez ab eo
flagellatus. nuncia omibz magna
lia dei et potestatem. Et his dictis

videlicet eques cū im
petu helyodoro potes
calces elisit. quia incar
nationis sacramentuz
oēs. p̄sternit hostes. H
est paganos iudeos et
hereticos. quibus. con
fusi ab immanitate sce
lez aliqñ resistāt. Illi
ergo duo iuuenes qui
cū ipso equite apparu
erūt decozi virtute. op
timi gloria. speciosiqz
amictu. quod circūsteterunt
omīa ex vtraqz pte. et
flagellabāt sine inmissi
ōne helyodoz multis
plagis verberātes. si
gnificāt doctores vtri
usqz te. qui circūstātes
christi incarnationem
virtute fidei ac bono
rū operū decozi. gloria
miraculouz optimi. et
amictu sancte scē. et sa
piētię speciosissimi. va
rijs tempibz existentes
p̄dicationibus suis h
berant prauoz insen
sibilitatem. et ad terrā
decidere compellunt.
Sicqz fiet vt iste quod añ
templū aggressus est
supbus. p conuersionē
disciplinę appareat in
ualidus. quia nō est sapi
entia. nō est prudētia
nō est consiliū. p̄tra do
minū. quia omīa quę
voluit fecit in celo et i
terra. et in mari. et om
nibus abyssis. et non ē
qui possit resistere vo
luntati eius. dñs vni
uersoz ipse est. Quis autē
omīas offerens hostiā
salutarē pro salute vi
ri. saluauit ipsū helyo
dorum multa caligine cir
cūfusū. significat quod mi
sericordia redēptioz
nostri sepe ingratiz et
ūmeritiz cōfert benefi
ciū cōuersionis. quā
p eius grāz qui semet
ipsū obrulit hostiā sa
lutarē. p mundi pecca
tis eruant ab erroribz
suis. et liberent a pote
state sathanz. cui neq
cia quondā captiuati
erant ad ipsius volū
tatem referant grās re
demptozi suo. et laudē
eius p̄dicent in vniuer
sa terra.

non cōparuerūt. Helyodorus au-
tem hostia deo oblata. z votis ma-
gnis pmissis ei qui viuere illi con-
cessit z onie grās agēs. recepto ex-
ercitu repedabat ad regem. Testa-
bat aut omnibus ea que sub ocul-
suis viderat. opera magni dei. Cū
aut rex interrogasset helyodoꝝ q̄s
esset aptus adhuc semel hierosoli-
mā mitti. ait. Si quē habes hostē
aut regni tui insidiatozem. mitte il-
luc. z flagellatū eū recipies. si tamē
euaserit. eo q̄ in loco vere sit dei q̄
dam virtus. Nā ipse qui habet in
cēlis habitationē visitatoꝝ z adiu-
toꝝ est loci illius. Et venientes ad
malefaciendum pcutit ac dispdit.
Igit̄ de helyodoro z erarij custo-
dia ita res se habet.

Ca. III.

Symon autem
p̄dcūs pecuniaz z p̄cie
delatoꝝ male loq̄bat de onia. tāq̄
ipse helyodoroꝝ instigasset ad hęc.
z ipse fuisset in centroꝝ maloꝝ. pui-
soꝝq̄ ciuitatis ac defensorē gētis
sue. z emulatozem legis dei aude-
bat insidiatoꝝ regni dicere. Sed
cū inimiciē in m̄. pcederēt. vt eti-
am p̄ quosdā symonis necessarios
homicidia fierent. p̄siderās onias
periculū cōtentionis z appolloni-
um isanire. vtpote ducē celestyzie
z phenicis. ad augendā maliciam
symonis. ad regem se cōtulit. non
vt ciuiū accusatoꝝ. sed cō em vtili-
tatē apud semetipsū vnuerse mul-
titudinis p̄siderans. Videbat em̄
sine regali p̄uidētia impossibile
esse pacē rebus dari. nec symonez

posse cessare a stulticia sua. Sed
post seleuci vitę excessū cū suscepis-
set regnū antiochꝝ qui nobilis ap-
pellabat. ambiebat iason frat̄ onie
summū sacerdotiū. adito rege. pro-
mittens ei argēti talenta trecenta
z sexagita. z ex redditibus alijs ta-
lenta octoginta. Sup̄ hęc. p̄mitte-
bat z alia centū q̄nquaginta. si po-
testati eius cōcederet gymnasiū et
ephebiam sibi construere. z eos q̄
iū hierosolimis erāt antiochenos
scribere. Qd̄ cū rex annuisset z ob-
tinuisset p̄ncipatū. statim ad gen-
tilem ritū p̄ribules suos transfer-
re cepit. z amotis his q̄ humanita-
tis causa iudeis a regibus fuerāt
constituta. p̄ iohannē filium eu po-
lemij qui apud romanos de amici-
cia z societate functus est legatōe
legitima ciuiū iura destituens pra-
ua instituta sanciebat. Etem̄ ausus
est sub ipsa arce gymnasiū cōstitue-
re. z optimos quosq̄ epheboꝝ in
lupanaribus ponere. Erat aut̄ hoc
nō inritū sed incrementū quoddā.
z profectus gentilis et alienigenę
cōuersationis. p̄pter impij z nō sa-
cerdotis iasonis nephariū z inau-
ditū scelus. ita vt sacerdotes iā nō
circa altaris officia dediti eēt. s̄
contempto templo z sacrificijs ne-
glectis festinarent participes fie-
ri palestre z p̄ebitionis eius iniu-
ste. z in exercitijs disci z patrios q̄
dem honores nihil habentes gre-
cas glias optimas arbitrabantur
Quarū grā periculosa eos contē-
tio habebat. z eoz̄ istituta emula-
bantur. ac p̄ omnia his cōsimiles
esse cupiebāt quos hostes z pem-

uerūt vt nō apparerēt
in denudatōne grecis
esset dissimiles. cetera q̄
omnia relinquentes q̄
illis mos patrius ipo-
nebat. aliarū facta gē-
tium ritusq̄ sectabatur.
Hęc iosephus. S̄ mi-
ror quō ipse onia defū-
cto dicat antiochū fra-
tri iasonis sacerdotiū
cōtulisse. cū hęc bysto-
ria huic narratōni nō
concordet. sic in sequē-
tibus temōstrabit. De-
niq̄ antiochus epiba-
nes est de regione p̄tho-
lomęoz̄ quam subito
inuasit senatus p̄ce-
pto recessiss̄. iudcā ve-
nit. ibiq̄ iesu qui z ia-
son fratri onie p̄ntifi-
catū tradidit. q̄ deide
expulso onia p̄gnome-
to menelaū successores
ei dedit. Itaq̄ ob sa-
cerdotij dignitates oz̄
ta seditione inter p̄ci-
pes. ingentiū miseriaz
semina pullula nerunt.
Hęc q̄ factio supboꝝ
atq̄ trasgressoꝝ legis
dei nō allegoriam ali-
quā ad edificatōnem
vtilē nobis ingerit.
s̄ p̄doloꝝ isto tēpe ia-
son imitatoꝝ facino-
ris sui plures inuentū-
cū hi qui in ecclesia po-
puli dei z sanguie filij
eius vnigeniti redem-
ptoris p̄ponunt. deser-
ta enāgelij doctrina et
vera religione. a cultu
vniū dei q̄ ibi cōmē-
datur. ac insinuat. pra-
uis moribz̄ ad occultā
cōsolat̄ ydolatriā. cū
p̄ ambitionē pecunia-
riū z diuitias p̄sentil-
vitę luxuriosam vitaz̄
z deo detestabilē du-
cendo adulatorū attē-
dentes fauorē multos
secū trahūt ad p̄ditōz̄
Isti p̄fecto sim aposto-
lū. cōfidentur quidē se
nosce deum. factis aut̄
negant. Nā q̄ victi z
vestitu moderato nō
sunt p̄tenti. sed volen-
tes diuites fieri. cōdūt
in tēptationem z in la-
queuz̄ dyaboli. z desi-
deria multa z inutilia
et nocua que mergūt
homines in interitum
z perditōnem. Radix
em̄ omniū maloꝝ est
auaricia. quā quidaz̄
appetētes errauerūt a
fide z inseruerūt se do-
lōibus multis.

Ca. III.
Sed post seleu-
ci zc. De hoc iosepho
ita narrat. Per idem
tempus onia defuncto
p̄ncipe sacerdotū. fra-
tri eius antiochus sa-
cerdotij contulit p̄ci-
patū. Nā filius quem
onias reliq̄rat adhuc
ifans erat. Demōstra-
bimus aut̄ singula i lo-
co p̄prio q̄ ad hūc pue-
rū p̄tinere vident. iesu
vero (nā h erat frater
onie) p̄ncipatū sacer-
dotij rex abstulit irat̄
z dedit eū m̄ion fratri
eius noie onie Symo-
ni nāq̄ tres filij hi fue-
runt ad quos p̄cipa-
tus sacerdotij sicut p̄-
diximus puenit. Et ie-
sus quidē iasonem no-
minauit se. onias autē
menelaus est noiatus
Seditionem itaq̄ p̄ci-
us p̄ncipis sacerdotū
iesus aduersus mene-
laū concitauit. z diui-
sa in vtrūq̄z p̄li multi-
tudine. p̄ pte menelai
filij tobie cōsistebant.
p̄li vero ps plima ia-
sonē adiuuabat. Vñ
laborantes menelaus
z filij thobie ad antio-
chū discesserūt. ad no-
ticiā eius p̄ducētes q̄
vellent patrias relinq̄-
re leges z cōuersatōez̄
z mores obſuare gre-
coꝝ. Rogauerūt ergo
eū vt p̄mitteret eis edi-
ficare gymnasiū hie-
rosolimis. Cūq̄ p̄cessiss̄
circūfationem suā vela-

Cum autem quin-quennialis **zē.** Regnāte apud iudēa oca q̄ z a carial. rege leproso z apud isrl' facca. apd atbeniensē q̄q̄ elchi lo. z apd latinos emulio. scdo āno elchili iudicis atbeniensiu. p̄ma olipias acta ī qua chorebz heliēsis victor extitit. helij agūt quin quēnale certamē quat tuoz ānis in medio expletis. ī quibz p̄ncipes annui p̄stituntur quat tuoz. quā olimpiadez ificus fil' p̄axonidis siue aemonis p̄mus in stituit. ab hoc tempore greca de t̄pibz hystoria vera credit. **Quā** ān hoc vt cuiq̄ visū ē diuersas sententias protulerūt. **Hūc** em̄ quin quēnale agonē tunc antiochus apud tyriā celebrasse describit. et ea q̄ deinde cōmemorant de iasone z mēnelao postea facta sunt. **Iason** quidē qui p̄p̄riū frēm: hoc ē oniaz seniore m̄ symonis filium captiuauerat. ab mēnelao. hoc est minore onia qui binomius fuit. accusat' apud regem. atq̄ deceptus. p̄ fugus in amānitem expulsius ē regionē. **Menelaus** autē p̄ncipatū quidē obtinuit. sed de pecunijs pro pontificatu regi promissis nihil agebat. ob quā causā similis z ipse remorsus est a sacerdotio. succedente sibi lissimacho. q̄ tenente sacerdotiū mēnelaus antiocho absente. p̄pter sedādos tharsenses z malotas. rat' se accepisse temp' oportunū. aurea q̄dā vasa templo furatus donauit andronico comiti: quē rex reliq̄t ad tuendam regionē. **Quā** cōmot' onias senior frat' ei' quē iason captiuauerat. arguebat mēnelaū pro impietate p̄perata. ipse in loco turo se cōtinens antiochiē secus dafnen. **Quā** mēnelaus accedēs ad andronicum rogauit vt onia interficeret. **Qui** cū venisset ad onia. et datis dextris cū iure iurando quāuis esset ei suspectus. z suasisset de asilo procedere stā

ptozes habuerāt. **In** leges em̄ diuinas impie agere impune non cedit. z hęc sequēs t̄pūs declarauit. **Cū** autē quinquēnalis agonē tyzo celebraret. z rex p̄sens esset misit iason facinorosus ab hierosolimis viros pccōzes portātes argenti di dragmas trecentas in sacrificium herculis. quas postulauerūt hī q̄ asportauerāt ne in sacrificijs erogaret. q̄ nō oporteret sed in alios sūptus eas deputari. **Sed** hęc ob lata sūt quidē ab eo q̄ miserat ī sacrificiū herculis. p̄pter p̄ntes autē datę sūt in fabricā nauū triremiū **Misso** autē in egiptum appollonio ^{altas nēstibi} minithei filio. p̄p̄ primates p̄tholomei philometozis regis. **Cū** cognouisset autē antiochus alienū se a negocijs regni effectū: p̄p̄rijs vtilitatibus consulens. profectus inde venit ioppen. z inde hierosolimā. **Et** magnifice ab iasone et ciuitate susceptus. cum facularū luminibus z laudibus ingressus est z inde in p̄henicē exercitū conuertit. **Et** post triēnij tempus misit iason mēnelaū supradicti symōis frat'ē portantē pecunias regi. z de negocijs necessarijs responsa platurū. **At** ille cōmendatus regi cuz magnificasset faciē potestatis eius in semetipsū reuorsit summū sacerdotiū. supponens iasoni talēta argēti trecenta. **Acceptis** q̄ a rege mādatis venit. nihil quidē dignū habens sacerdotō. animos vero crudelis tyzanni z ferē beluē iram gerens. **Et** iason quidem qui p̄p̄rius frēm captiuauerat. ipse deceptus p̄fugus in ammanitē expulsus est

regionem. **Menelaus** autē p̄ncipatū quidēz obtinuit. de pecunijs vero regi. p̄missis nihil agebat. cū exactionem faceret sostratus q̄ arci erat p̄positus. **Nā** ad hūc exctio vectigaliū pertinebat. quā ob causā vtriq̄ ad regē sūt vocati. **Et** mēnelaus amotus ē a sacerdotio succedente lissimacho cōfratre suo sostratus autē p̄latus est cyprijs. **Et** cū hęc agerent' p̄tigit tharsenses z mellothas seditionem mouere. eo q̄ antiochi regis p̄cubine dono essent dati. **Festinanē** itaq̄ rex venit sedare illos. relicto suffecto vno ex comitibus suis andronico. **Ratus** autē mēnelaus accepisse se tempus oportunū. aurea quedā vasa e tēplo furatus donauit andronico. z alia vēdiderat tyzo z p̄ vicinas ciuitates. **Quō** cū certissime cognouisset onias arguebat eū. ipse in locotuto se continens antiochiē secus dafnen. **Unde** mēnelaus accedēs ad andronicū rogabat vt onia interficeret. **Qui** cū venisset ad onia. z datis dextris cū iureiurādo quāuis esset ei suspectus. z suasisset de asilo procedere. statim eū pemit non verit' iusticiā. **Ob** quā cām nō solum iudēi. sed z alię quoq̄ natiōes indignabant. z moleste ferebāt de nece tanti viri iniusta. **Sed** regref sū regem de cilicij locis adierūt iudēi apud antiochiā simul z greci. conquerētes de iniūqua nece onię **Tristatus** itaq̄ animo antioch' p̄p̄ter onia. z flex' ad misericordiam lacrimas fudit. recordatus defuncti sobrietatem z modestiaz **Accensus** q̄ animis andronicum

tim eū pemit. non veritus iusticiā. **Ob** quam causā nō solum iudēi. s̄ z alię quoq̄ nationes indignabant. z moleste ferebāt de nece tanti viri iniusta. **Sic** iudēi simul z greci regref sū regē de cilicij locis adierūt prodentes q̄ factū fuerat. **Ex** hō cōmotus antiochus vsq̄ ad lacrimarū effusioez recordatus defuncti sobrietatē z modestiam. accensusq̄ animo. andronicū exutū purpura circūduci p̄ totaz ciuitatē iubet. z in eodē loco quo in onia impietatem p̄miserat. sacilegū vita p̄uari. dno illi dignam penā retribuente. **Multis** enim sacilegij in tēplo a lissimacho cōmissis. mēnelai consilio z diuulgata fama cōgregata est multitudo adūsus lissimachum. **Alij** lapides alij p̄o fustes validos arripere. q̄daz vero anerē in lissimachū icere. z multi q̄dē vulnerati. quidaz p̄ strati. omnes vero in fugā conuersi sūt. ipsi etiā sacilegū sec' gratiū iterfecerūt. **De** his ergo cepit iudiciū adūsus mēnelaū a zitari **Et** cū venisset rex tyzi ad ipsū negociū detulerunt viri tres missi a senioribz. **Et** cū superaretur mēnelaus. p̄misit p̄tholomeo mltas pecunias ad suadendū regi. **Itaq̄** p̄tholomeus in quodā atrio positū quasi refrigerādi gratia regem adiit. z a sententiā deduxit. z mēnelaū quidē vniuersę malicię reū criminibz absoluit. miseros autem (q̄ etiaz si apud scitas cām dixissent innocentes iudicarent) morte dānauit. **Sed** cū falsus rumor exisset tāq̄ a vita excessisset antioch' assūptis iason nō min' mille viris repente aggressus est ciuitatem. z ciuibz ad murū cōuolūtibz ad vltimū comprehensa ciuitate mēnela' fugit in arcē. **Iason** vero nō parcebat in eadē ciuibz suis nec cogitabat. p̄spertatem aduersū p̄gnatos malū esse maximum.

arbitrans hostiū rñō
citiū se trophea captu
rū. Et principatū qdē
non obtinuit. finē rñō
insidiarū suarū p̄fusio
cepit. r̄ profugus iterū
abiit in āmanitē. Ad
vltimū in exitū sui cō
clusus ab aretha ara
bū tyrāno: fugēs de ci
uitate in ciuitatē oib̄
odiosus. vt refuga le
gū r̄ execrabilis. vt pa
triē r̄ ciuium hostis: in
egyptū extrusus est. r̄
q̄ multos de patria ex
pulerat p̄gre perijt: la
cedemonas profectus
Menelaus autē cum
apud antiochū cupa
torē simili mō vt ātea
dolos meditare. rex
regum suscitauit aīos
antiochi in peccōem. r̄
suggerente lysia hunc
esse causā oīm malorū.
iussit vt eis est consue
tudo p̄prehensā eodē
loco necari. Erat autē
in ipso loco turris quā
quaginta cubitoꝝ. ag
gestū vndiq̄ habens
cineris. hęc p̄spectum
habebat in p̄ceps. idē
in cinerē dei iussit sa
crilegū omnib̄ cū pro
pellentib̄ ad intentū.
r̄ tali lege p̄uaricatorē
legis cōtigit mori. nec
terre dari menelaum.
Nā q̄ mltā erga arā
dei delicta cōmisit. cu
ius ignis et cinis erat
sanctus. ipse in cineris
morte dānatus ē. Re
fert autē ioseph⁹ sic in
supiori libro ostēdim⁹
q̄ filius p̄ncipis sacer
dotū onig cum adhuc
puerulus defuncto pa
tre relictus sit. videns
q̄ auūculā suā menela
um rex interfecisset. r̄ p̄
cipatū sacerdotij al
chimo dedit. nō ex
istēti de genere sacer
dotū. sed a lysia flexit
vt transponeret hono
rem ab ea familia ad
aliā domū. fugit ad
ptolomeū regem egy
pti. r̄ honorem meruit
ab ipso r̄ vxore ei⁹ de
opatra. locūq̄ petijt i
regione cliopolitana.
vbi ciuitatē nomis sui
condidit. templo ad si
militudinē templi pa
tris constructo. Alchi
mus vero aduersū iu
dam machabēū inimi
cicias gerens. post nō
multū tempus ira dei
percussus interiit. ac sic

purpura exutū circūduci p̄ totā ci
uitatē iubet. r̄ in eo loco in quo in
oniam impietatē cōmiserat sacrile
gū vita priuari. dñō illi condignā
penā tribuente. Multis autē sacri
legijs in templo a lisimacho cōmis
sis menelai cōsilio. r̄ diuulgata fa
ma. p̄gregata est multitudo aduer
sus lisimachū. mltō iā auro expo
sato. Turbis autē insurgentibus. r̄
animis ira repletis. lisimachus se
re armatis tribus milib⁹. iniquis
manibus vti cepit. duce quodam
tyranno gr̄ate pariter r̄ dementia
p̄ucto. Sed vt intellexerūt cona
tū lisimachi. alij lapides alij fustes
validos arripere. quidā vero ci
nerem in lisimachū iecere. Et mul
ti qdē vulnerati. quidā autē p̄stra
ti. oēs vero in fugā conuersi sunt.
Ipsū etiā sacrilegū secus granarium
interfecerūt. De his ergo cepit iu
diciū aduersus menelaum agitari.
Et cū venisset rex tyruz ad ipsū ne
gociū detulerūt. missi viri tres a se
nioribus. Et cū sup̄aref menelaus
promisit ptolomeo multas pecu
nias dare ad suadēdū regi. Itaq̄
ptolomeus i quodā atrio positū
quasi refrigerandī gr̄a regem adiit
r̄ a sententia deduxit. r̄ menelaū q̄
dem vniuersę malicię reū crimini
bus absoluit. miseros autē qui etiā
si apud scitas cām dixissent innocē
tes iudicarent. morte damnauit.
Cito ergo iniustā p̄nā dederunt q̄
pro ciuitate r̄ populo r̄ sacris va
sis profecti sūt causā. Quāobres
tyzi quoq̄ indignati erga sepultu
rā eorū liberalissimi extiterūt. Me
nelaus autē p̄pter eorū qui in potē

tia erant auariciā p̄manebat in po
testate. crescens in malicia r̄ ad in
sidias ciuium.

Ca. V.

Eodem tēpore
antiochus secundā pro
fectionem parauit in egyptū. Con
tigit autē p̄ vniuersā hierosolimoꝝ
ciuitatem videri diebus quadragi
ta per aera equites discurrentes
aureas stolas hñtes. r̄ hastas qua
si cohortes armatas. et cursus e
quorū p̄ ordines digestos. r̄ con
gressiōes fieri cominus. r̄ scutorū
motus r̄ galeatorū multitudinem
gladijs strictis r̄ telorū iact⁹. r̄ au
reorū armorū sp̄ lēdorē. omnisq̄ ge
neris loricaꝝ. Quapropter omēs
rogabāt in bonū monstra p̄uertī.
sed cū falsus rumor exisset. tāq̄ vi
ta excessisset antiochus. assumptis
iason non minus mille viris repē
te aggressus est ciuitatem. r̄ ciuib⁹
ad murū p̄uolantibus: ad vltimū
apprehensa ciuitate: menelaus fu
git in arcē. Iason vero non p̄cebat
in cede ciuib⁹ suis. nec cogitabat
prosperitatem aduersus cognatos
malū esse maximū. arbitrans hosti
um r̄ nō ciuiū trophea se capturū
Et principatum quidem non obti
nuit. finē vero insidiarū suarū con
fusione cepit. r̄ p̄fugus iterū abiit
in āmanitem. ad vltimū in exitū
sui conclusus ab aretha arabū ty
ranno fugiens de ciuitate in ciui
tatem omnibus odiosus. vt refu
ga legū r̄ execrabilis. vt patriē et
ciuiū hostis. in egyptū extrusus est
r̄ qui multos de patria expulerat

cum omnū iudicorū fa
uore iude machabeo
sacerdotū decernitur
q̄ quidē omnia magis
moralem q̄ allegorici
edificare vident intel
lectū. cū manifeste desi
gnēt iustissimū iudicē.
atq̄ equissimum retri
butorē singulis prout
debita eorū postulaue
rint mercedē cōdignas
restituere. hoc est p̄is
ac deū timentibus pig
mia eterna. ip̄is autē
r̄ p̄ccōibus r̄ blasphe
mis penā ignis p̄ctui
Nec vllus debet sibi
blādiri pro terrena fe
licitate. ac p̄sentis vitę
prosperitate si in pecca
tis degere voluerit. q̄si
impunis possit euade
re. nec etiā ille qui bene
agens validis tormen
tis aut varijs tribula
tionibus in p̄senti vi
ta coāgustat. despera
re debet de futura salu
te. si in iusticię p̄seuera
uerit tramite. quia scri
ptū ē. Multę tribula
tiones iustorū. r̄ de om
nib⁹ his liberabit eos
dñs. r̄ multa flagella
peccōis sperātes autē
in dño misericordia cir
cūdabit. Ictamini i to
mino r̄ exul. i. r̄ glori.
omnes recti corde.

Ca. V.

Eodem tēpore
Portenta ergo aliq̄
portendūt p̄pera. ali
q̄ nō figurant adū
sa. s̄ semp iuxta id qd
sumus arbiter singulis
rebus ac temporibus
conuenire diiudicat.
Nec mirū q̄ in macha
beorū tempib⁹ equites
auratas stolas habentes
r̄ hastis armate co
hortes p̄ aerem discar
rere vili ac armorū au
reorū splendor fulgens
adūstrates p̄nuciare
futurā. r̄ cladē iudeis
venturā. cū ante subū
sionem hierosolimoꝝ
sub vespasiano r̄ tyto
iosepho testate didici
mus q̄ stella p̄fulgens
gladio p̄ omnia similis
iminere desup ciuitati
r̄ cometes p̄terea exiti
alib⁹ flammis ardere per
totū visus est annum.
Sed ante exidij t̄p̄is
ac belli cū p̄li ad diez
festū agimorū p̄uenirēt
octaua die mensis āti
oci qui est aplis. noctis
tpe hora nona. tātus

luminis fulgor arā tēplumq; circūdidit vt putarēt omēs diem clarissimū factū z pmasit spacio horę dimidię. Quid impitis qdēz ignaris prosperuz videbat. Sed legisperitos z probos quosq; doctores non latuit exitiale portentum. In eadem quoq; festiuitate vitula sacrificijs admota. z aris assistens. int' ipsas ministroz manus emixa est agnā. Sed et ianna interioris edis. q̄ respiciebat orientez cū esset solito gre indu ta. ac p̄ inde immēsi p̄deris. q̄ vix viginti viris sūmo conatu ipellētib; clauderet. ferreis quoq; vectibus z seris munita. ac pessulis in altum dimissis teneret obstricta. z repente hōra noctis lecta apparuit spōte patefacta. Sz z transacto die festo. post aliquot dies prima z vicelima die mēsis artemisi. qui maius apud nos vocat. pdigiosus apparuit visus z fidem pene excedens quod vere fallum putaretur nisi occultoz fidem cōfirmasset malozum eozum consecuta pernicies. Etenim prope solis occasū visi sunt curus z quadrigę in omnē regionez p̄ aerem ferri. z armatorū cohortes miseri nubib; z vites circūdari agminib; impronis. In alio itidē festo die qui p̄thecostes appellatur noctu sacerdotē in gressu tēplū ad ministeria ex more cōplēda p̄mo quidē motus q̄sdam strepitusq; senserūt. deinde voces subditas audiūt dicētes. Migremus hinc. Ad dicitur z aliud terribilē. Etenim qdē ananig fili' ielus noie vir plebeius z rusticus añ quartuz belli annū. cū ciuitas i pace z abundantia p̄duraret. in die festo tabernaculoz repēte da mare cepit. Vox ab oriente. vox ab occidēte. vox a quattuor ventis. vox sup hierosolimam z sup tēplū. vox sup sponlos z sup spōsas. vox sup pplm. Et indefinēt die noctuzq; per omēs plateas circūiens h̄ clamabat. vsquequo quidam primo res ex populo viri velut infausti p̄lagij indignatione cōmoti concepti hōiem multis vberib; afficiūt. At ille neq; quā p se aliquid loquēs. h̄ nec eos quidē qui circumsteterāt deprecans easdem voces pari obstinatione z amore repetebat. Tūc principes intelligentes vt res erat inimicus esset motus in viro. pducūt eū ad iudicē romanū apud quē flagris ad off. vsq; z anatus neq; preces neq; lacrimas fudit. h̄ eandem vocē mi-

peregre perijt. lacedemonias pfectus. quasi pro zgnatione ibi refugiu habiturus. z q̄ insepultos ml̄tos abiecerat. ipse illamentatus z insepultus abijcīt. sepultura neq; pegrina vsus neq; p̄tio sepulchro p̄cipās. His itaq; gestis suspicatus est rex societate deserturos iudeos. et ob hoc pfectus ex egipto efferatis animis ciuitatem quidez armis cepit. Iussit autē militib; inēficere. nec p̄cere occurranabus. et p̄ domos ascendentes trucidare. Fiebat ergo cedes iuuenū ac seniorū mulierū. z natoz exterminia. virginūq; z puuloz neces. Erāt autē toto triduo. octoginta milia interfecti. quadraginta milia vincti. nō minus autē venundati. sed nec ista sufficiūt. Ausus est em̄ intrare templū vniuersa tra sancti' mēnelao ductore. qui legū z patrię fuit pditor. z scelestis manib; sumens sancta vasa. quę ab alijs regib; et ciuitatibus erāt posita. ad ornatū loci z gloriā. tractabat indigne z cōtaminabat. Ita alienatus mēte antiochus. nō cōsiderabat q̄ propter peccata habitantium ciuitati modicū dñs fuerat iratus. ppter qd̄ z accidit circa illum despectio. Alioquin nisi cōtigisset eos ml̄tis

serabiliter. z cum quodam vlulatu emittens per singula tene verba proferebat. Addens etiam hoc. Vg v̄ hierosolimis. Dec ergo oia pdigia misera ciuitas perpessa iō est. q; semp fm latōis legis testimoniū seditionem egit z dñm. z ingrata beneficior ei' suos sūmi patrifamilias qui ad eā ab illo missi sūt. cōuitiose tractabant. atq; interimebāt. Quouissime vero ipsū interficientes heredes extra castra piecerūt. Unde ipse dñs in euangelio increpās incredulā ciuitatē ait. Hierusalē hierusalē q̄ occidis p̄phetas. z lapidas eos q̄ ad te missi sūt. Quotiens volui cōgregare filios tuos. quēadmodum gallina cōgregat pullos suos sub alas suas. z noluiti. ecce relinquet vob domus v̄a deserta. h̄ em̄ p̄lagiebat tur antiquit'. h̄ posteriorib; p̄pletū ē tēplū vt homicide truculentissimi. pdignā reatus sui p̄ciperet mercedem ita vt p̄tim fame necarent. p̄tim pestilentia p̄irēt. p̄tim occisi z captiui in tot' orb̄ p̄tes ab hostib; ducerentur. Sicq; impletū est illud hieremig qd̄ de eadē gēte z ciuitate p̄pheta uit dicens. Migrabit iuda. p̄ afflictionē et multitudinē fuitutis. habitabit inter gētes nec inuenit requiē. om̄s p̄secutores ei' app̄chēderūt eā. int' angustias. Gie syon lugēt. eo q̄ nō sūt q̄ veniāt ad solenitātē. Omēs porte ei' destructę. sacerdotēs ei' gementes. virgines ei' squalidę. z ipa oppressa amaritudine. **His itaq; gestis** Postq; scriptor hystorie narravit de lili machi z iasonis ipiorū z sacrilegoz iteritu cōmemorata ilup signoz z pdigioz visioe in aere. ad narratōnis ordinē redijt. hoc ē ad antiochi epiphanis p̄fectionē de egipto qui irritat' inde eo q̄ lenatus p̄cepto de regione ptholomgoz quā inaserat iussus ē recedere. efferatis animis iudēā venit. sic in supiori libro demōstratū ē. z ciuitatem hierim armis cepit. gētēq; multauit. tēplū spoliāuit. z multa nepharia in ipsa tra cōmisit. Quā autē antiochus ipse anticristi figurā p̄ferat. scōz patz editōe manifestissimum est. Quia sic saluator habz salomonē z cetos scōs in typū aduētus sui. sic anticristus pessimū regē antiochū qui sanctos p̄secutus est. tēplūq; violauit recte typū sui habuisse credendus est. **Cunq; appositus** zc. Quis loci z supior liber meminit vbi z iu-

peccatis esse inuolutos. sicut hely odorus qui missus ē a seleuco rege ad expoliandū erariū. etiam hic statim adueniens flagellatus z repulsus utiq; fuisse ab audacia. Verū non propter locū gentē. sed propter gentem locū dominus elegit. Ideoq; z ipse locus particeps factus est maloz populi. postea aut fiet locius z bonozū. z qui derelictus est in ira dei omnipotētis: iterū in magni dei recōciliatione euz sūma gloria exaltabit. Igitur antiochus mille octingētis ablati de tēplo talentis velociter antiochiā regressus ē. existimās se p̄ supbia terrā ad nauigandū. pelagus vero ad iter agendū ducturū. ppter mētis elationem. Reliquit autē p̄positos ad affligendū gentē: hierosolimim qui dē philippū genere phazgem moribus crudeliores. eo ipso a quo est cōstitutus. in gazarim autem andronicū z menelaū qui grauius q̄ ceteri imminebant ciuib; Cūq; appositus esset p̄tra iudeos misit odiosū principem appolloniam cū exercitu viginti z duob; milibus p̄cipiens eis oēs p̄fecte etatis interficere. ml̄ieres ac iuuenes ac virgines v̄edere. Qui cū venisset hierosolimā: pacē simulās quieuit vsq; ad diem sanctū sabbati. et

deorum in sabbati quiete infectio. et appollonij nequicia simul et interitus eius per iudeam narrat. Quod autem antiochus precepit appollonio omnes profectus etatis inflicere mulieres ac inuenies vendere: sicut per antiquos hostis eorum nec maxime meditat. quod profectos in religione christiana esse sperit. eos autem qui molles atque ista biles sunt. de quibus scriptum est. Stultus ut luna mutat. ipsos variis erroribus implicatos per diversa vicia vitando de terra ecclesie sepans in profundis scelerum procul iactat.

Judas autem. Quis autem dicat iudeam machabeum esse decimum non inuenio. nisi forte per enumerationem potestifici qui fuerit in gente iudea primo regni grecorum. fuerat autem temporibus selenci nichanoris a quo regni grecorum hystoria putat anolimus pontifex onias iaddi filius. secundus symeon onie filius. tertius eleazar fratris symonis. quartus manasse auunculus eleazari. quintus onias symonis iusti filius. sextus symeon onie filius. septimus onias symonis filius. octavus alter onias qui iam non est nuncupatus frater onie prioris. nonus menelaus frater iasonis. decimus iudas qui alchimio temptante pontificatum iudeorum in adere. dominusque iudicis de structo mirabili consensu omnium primi sacerdotij accepit dignitatem. Spitaliter autem iudas merito dicitur esse decimus. quod decalogi precepta in fide et deuotione profectus inuenit seruasse ipsamque legem celando ab hostium manibus primus post premissis armis defendisse. Qui bene inter feras scribitur cum suis in motibus vitam duxisse et feni cibo vesci. quod sancto exempli secutus. (ipsi enim sunt motes dei) bestiales persecutorum mores contemendo. vitam deo placitam elegit. et virtutum semper virginitate pabulo se pauisse optinuit. quatinus indeficienti anime victu nutritus famem non sentiret perpetua. Nobis autem lectio actuum iudei ita solummodo proficit. si constantie eius ac sobrietatis virtutes imitari voluerimus. nec proponimus de

tunc feriatas iudeis arma cape suis precepit. Desque simul qui ad spectaculum processerant trucidauit. et ciuitatem cum armatis discurrens ingentem multitudinem peremit. Judas autem machabeus qui decimus fuerat secesserat in desertum locum. ibique inter feras vitam in motibus cum suis agebat. et feni cibo vescetes demorabantur ne principes essent coinquinationis.

Ca. VI.

Sed non post multum tempus misit rex senem quendam antiochenum qui compelleret iudeos ut se transferrerent a patris et dei legibus. contaminare etiam quod in hierosolimis erat templum. et cognominaret iouis olimpij. et in gazarim. puterant hi qui locum inhabitabant iouis hospitalis. pessima autem et vniuersis grauis malorum erat incurfio. Nam templumque luxuria et comestationibus gentium erat plenum. et sortantium cum meretricibus sacratisque edibus mulieres se vltro ingerbant. introferentes ea que non licebat. Altare etiam plenum erat illicitis que legibus prohibebantur. Neque autem sabbata custodiebantur neque dies solennes patrij seruabantur. nec simpliciter se quisquam iudeum esse confitebatur. Ducebant autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia. et cum liberi sacra celebrarent. cogebantur hedera coronati libero circuire. Decretum autem

erunt in proximas gentium ciuitates suggerentibus perholomgis. ut pari modo et ipsi aduersus iudeos agerent. ut sacrificarent. eos autem qui nolent transire ad instituta gentium interficerent. Erat ergo hec videre miseria. Due enim mulieres delate sunt natos suos circumcidisse. quas infantibus ad vbera suspensis cum publice per ciuitates circumdurissent per muros precipitauerunt. Alij vero ad proximas coeutes speluncas. et latenter diem sabbati celebrantes cum indicati essent philippo. flamis successi sunt. eo quod verebantur propter religionem et obseruantiam. manu sibi met auxiliu ferre. Obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt ne abhorrescant propter aduersos casus. Sed reputet ea que acciderunt non ad interitum. sed ad correctionem esse generis nostri. Item multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere. sed statim ultiones adhibere magni beneficij est indicium. Non enim sicut alijs nationibus dominus patienter expectat. ut eos cum iudicij dies venerit in plenitudine peccatorum puniat. ita et nobis statuit ut peccatis nostris in finem deuolutis ita demum in nos vidicet. propter quod quidem nunquam a nobis misericordiaz suam amouet. corripiens vero in aduersis populum suum non derelinquit. Sed hec nobis ad comonitionem legentium dicta sint paucis. iam autem veniendum est ad narrationem.

osica nominantur. in quibus ipse dilaceratus postea et captus est. et fuit per eadem fere tepa quibus faunus. huiusque etate precessit dubitari potest. Siquidem per eodem annos latinus priamusque regnauerunt. Item pres eorum pius et laomedon. Quo regnate orphens cum argonaris ad attheniensium litus accessit

licias mundi ac pompa huius seculi. iusticie et veritati dei. memores semp illius sententie dominice que ait. Quid enim proderit homini si vniuersum mundum luerec agere vero sue detrimentum patiatur. Et iterum. Qui amat animam suam perdet eam. Qui odit animam suam in mundo in vitam eternam custodit eam.

Ca. VI.

Sed non post.

hec eadem in libro superiorum referuntur quod antiochus per legatos suos contaminauerit templum. edificando in illo ydolum desolationis super altare dei. cuius loci allegoriam ibidem posuimus. nec simpliciter iudeum se esse quisquam confitebatur.

Ducebant autem liberi premissis vniuersales esse dixerunt. cuius sacra antiochus in natali suo maxime celebrari iussit. eo quod illi natali suo fauere credebatur. Nam liberi a liberamento appellari voluit. quod quasi mares in coeundo per eius beneficium emissis seminibus liberentur. propter quod ibidem libi mliebri et delicato corpore pingitur. Dicitur enim mulieres ei attributas. et vinum propter excitandam libidinem. Quod et fons eius paupino cingitur. Sed ideo coronam viteam et cornu habet. quod cum gratie et moderate vinum bibis. leticia prestat. cum vltra modum excitat letitiam. quasi cornua dat. Idem autem et hysus a potu lyci. quod multo vino mebra soluitur. Hysus et grece niso. a motu indige niso. vbi dicitur esse nutritus. ceterum est et nisa ciuitas in qua colitur idem liber. Unde niseus dicitur est. Sacra liberi prius primus orphens induxit in greciam. primusque celebravit in monte boetic acthebis vbi liber natus est primo. qui cum frequenter cithare cantu perfonaret citharon appellatus est. et sacra etiam nunc

Igitur eleazarus et Eleazarus hic quos antiochi crudelissimi regis impietas porcinam carnem in lenecute sua edere coegit. sicut populum christianum quem antichristi senicia iuxta finem mundi ad ydolatriam atque spurciam vite convertere sataget. Interpretatur autem eleazarus deus meus adiutor. quod nomen apostolus me convenit fidelium populo. Qui cum psalmista domino dicere novit. Adiutor meus es tu deus ne derelinquas me. Et rursum. Liberator meus deus meus sperabo in eo. Sed sicut nequissimi regis immitas eleazarum ad esum porcinam carnis compelle re nequirit. ita nec electorum certum antichristi crudelitas permittit. aliqua immundicia vel modo poterit.

Ca. VII.

Contigit autem. Quid per hanc matrem septem filiorum nisi matris ecclesie fecunditas que per septiformis spiritus gratiam adoptivos deo patri filios generat. et signat. quos antiochi typici. hoc est antichristi atrocitas. licet primum per ministros suos partem per semet ipsum. simul cum matris diversis cruciatibus laniet. ad blasphemiam tamen eos nequaquam trahere valet. Quae autem huic mulieri et filii eius pro labore quem in partu perpessi sunt. merces maneat in futuro. ysaïas ostendit dicens. Lauda sterilis qui non parit. decanta laudem et hymnum que non pariet. quoniam multi filii de ferre magis quam eius qui habet virum dicit dominus. Dilata locum tentorii tui. et pelles tabernaculorum tuorum extende. ne parcas longos facinulos tuos. et danos tuos consolida. ad dexteram enim et ad sinistram penetrabis. et seminum gremio hereditabit. Noli timere quoniam non confundentis. neque erubescas. Non enim te pudebit. quoniam confusio adolescentie tue oblivisceris. et opprobrium viduitatis tue non recordaberis amplius. quoniam dominabit tui qui fecit te. dominus exercituum nomen eius. et redemptor tuus sanctus israel. dominus omnis terre vocabitur. quoniam ut mulierem de relictam et merentem spiritu vocavit te dominus. et uxorem ab adolescentia abiectam dixit deus tuus. ad partum in modico dereliquit te. et in misera

tionibus magnis congregabo te. in momento indignationis abscondi faciem meam pariter a te et in misericordia sempiterna misitum suum tui. dixit redemptor tuus dominus. paucula tempestate commissa. absque ulla consolatione

Ecce ego sternam per ordines lapides tuos. et fundabo te in sabbatis et portam tuam. et portas tuas in lapides desiderabiles. universos filios tuos doctos a domino. et multitudines pacis filios tuos. et in iusticia fundaberis. recede. peccata calumnia. Quae autem novissime post filios et mater consumpta est. demonstrat quod post triumphos singulorum filiorum ecclesie quibus hostes vincentes liberis animabus requiem intrabunt eternam. novissime ipsa mater fidelium omnium in fine mundi consummabitur. et tropheum glorie de omnibus inimicis suis capiens regnum possidebit perpetuum. Qualiter autem beatissimus martyr et suavissimus doctor cyprianus. de eisdem septem fratribus scribens ad fortunatum more rethorum faciendo sermone differeret. hoc loco inserendum censuimus. qui inter cetera sic ait. Quid vero in machabeis septem fratres et natalium pariter virtutum sorte consimiles significet. nisi septenarium numerum sacramento perfectae consummationis impletum. Sic enim septem fratres in martyrio coherentes. ut primi fuerunt in dispositione divina septem dies. annorum septem milium continentel. ut septem spiritus. ut angelus septem qui assistunt et conversant ante faciem dei. et lucerna septiformis in tabernaculo martyrii. et in apocalypsi septem cadlabra aurea et apud salomonem colunnae septem. super quas edificat domum sapientia. ita et iste septem fratrum numerus. ecclesias septem numerum sui quantitate complexus. sicut in primo libro regum legitur steriles septem peperisse. et apud ysaïam septem mulieres unum hominem apprehen-

ti tempore supplicium hominum eripiar. sed manum omnipotentis neque vivus neque defunctus effugiam. Quae obrem vitam fortiter excedendo senectute quidem dignus apparebo adolescentibus aut exemplum forte relinquam. si pro prompto animo ac fortiter pro gravissimis ac sanctissimis legibus honesta morte perfungar. Dis dicitis confestim ad supplicium traherem. Di autem qui eum ducebant. et paulo ante fuerant mitiores. in ira verisunt propter sermones ab eo dictos quos illi per arrogantiam prolatos arbitrabantur. Sed cum plagis perimeretur ingemuit. et dixit. Domine qui habes sanctam scientiam. manifeste tu scis. quoniam cum a morte possessus liberari. duos corporis sustineo dolores. Secundum animam vero propter timorem tuum libenter haec patior. Et iste quidem hoc modo vita decessit. non solum iuuenibus sed et universae generis memoriam mortis suae ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens.

Ca. VII.

Contigit autem et septem fratres cum matre sua apprehensos compelli a rege contra fas edere carnes porcinas flagris thauris cruciatos. Unus autem ex illis qui erat primus sic ait. Quid queris et quid vis discere a nobis? Parati sumus magis mori quam pa-

dunt. cuius invocari super se nomen exposcit. Et apostolus paulus qui huius numeri legitimi et certi meminit ad septem ecclesias scribit. Et in apocalypsi dominus mandata sua divina. et precepta celestia ad septem ecclesias et ad eorum

angelos dirigit. Qui nunc istic. nunc inuenit in fratribus. ut cōsumatio legitima cōpleatur cū septem liberis plane copulat. et mat. origo et radix hęc cōstas septē post modū pepit ipsa prima et vna supra petram dñi voce fundata. **Rec** vacat q̄ i passione sola cū liberis nū est. **Martyres** em̄ qui se dei filios in passione testant. iam non nisi deo patre censent sicut in euāgelio dominus docet dicens. **Ne** vocaueritis p̄m̄ sup̄ terrā. vnus est em̄ pater vester qui est in celis. **Quę** vero ediderunt confessionē p̄conia q̄ p̄clara q̄ magna documenta fidei p̄buerūt. **Rex** antiochus infestus imo in antiocho antichristus expressus. ora martyrum gloriose et spiritu confessionis inuicta cōragio suille q̄rebat carnis maculare. et cū flagellis graniter vberasset. ac nihil p̄mouere potuisset. sartagine inlitt igni. **Quibus** ignitis et accēsis cū qui p̄mus locutus fuerat. et magis irā regis virtutis ac fidei constantia puocauerat. admoueri p̄cepit. et frigi. p̄ducta et extracta p̄ius lingua q̄ cōfessa dñm fuerat. **Quid** martirij gloriosius cōrigit. lingua em̄ confessa nomē dñi p̄or ipsa ad dñm tebut. p̄fusa. **Post** in secūdo excogitatis acioribus penis anteq̄ cetera mēbra torq̄ret cutem capitis cū capillis detrahit odio. scerto. **Quā** cū viri caput chūstus est. et caput chūsti deus. qui caput lanabat i martyre domini. et chūstū p̄sequatur in capite. **At** ille i martyrio suo et resurrectione sibi p̄m̄ te dei remuneratione. p̄mittēs exclamauit et dixit. **Tu** quidē impotēs ex hac p̄nti vita nos p̄dis. s̄ mūdi rex defūctos nos pro suis legib̄ in cęnē vite resurrectione suscitabit. **Tercius** linguā postulatus cito protulit. **Quā** cū penas ligę execandę iā didicerat a fratre suo p̄temere

trias dei leges p̄uaricari. **Iratus** itaq̄ rex iussit sartagine et ollas gneas succēdi. quibus statū succensis iussit ei q̄ti p̄ior locutus fuerat amputari linguā. et cute capitis abstracta. sumas quoq̄ manus et pedes p̄cidit. cętis ei⁹ fratrib⁹ et m̄re inspicientibus. **Et** cū iā p̄ omnia inutilis factus esset. iussit ei ignē ad moueri. et adhuc spirantes torzēri in sartagine. in qua cū diu cruciaret. cęteri vna cū matre inuicem se hortabant mori fortiter dicentes. **Dñs** deus aspiciat veritatem et cōsolabit in nobis. quēadmodum in p̄testatōne cantici declarauit moyses. **Et** in seruis suis consolabitur. **Mortuo** itaq̄ illo primo: hoc mō sequentē deducebant ad illudē dū et cute capitis eius cū capillis detracta. interrogabant si manducaret. p̄iusq̄ toto corpe p̄ mēbra singula puniret. **At** ille respondēs patria voce dixit. **Nō** faciā. **Propter** qd̄ et iste sequenti loco primi tormēta suscepit. et in vltimo spiritu constitutus sic ait. **Tu** quidē scelestissimi me in p̄senti vita nos p̄dis. **Sed** rex mūdi defunctos nos pro suis legibus in cęnē vite resurrectione suscitabit. **Post** hūc tercius illudatur. et linguā postulatus cito protulit. et manus cōstanter extendit. et cū fiducia ait. **E** cęlo ista possideo. sed p̄pter dei leges hęc ipsa despicio. qm̄ ab ipso me ea recepturum spero. **Ita** ut rex et qui cū ipso erāt mirarent adolescentis animum. q̄ tanq̄ nihil duceret cruciatus. et hoc itaq̄ defuncto. quartum verabant: similiter torquentes. **Et** cū

iam esset ad mortē sic ait. **Potius** est ab homib⁹ mori datos spem expectare a deo iterū ab ipso resuscitandos. **Tibi** em̄ resurrectio ad vitā nō erit. et cū admouissent quantum eū verabant. **At** ille respiciēs in eū dixit. **Potestātē** inter homines habēs cū sis corruptibilis facis qd̄ vis. **Noli** autē putare genus nostrū a deo esse derelictū. **Patiē** ter sustine. et videbis magnā potestatem ipsius qualiter te et semē tuum torquebit. post hūc et sextū ducebant. et is mori incipiens sic ait. **Noli** frustra errare. **Nos** em̄ propter nosmetipsos hoc patimur peccantes in deū nostrū. et digna ammiratione facta sūt in nobis. tu autē ne existimes tibi ipone futurū. qd̄ p̄tra deū pugnare tēptaueris. **Supra** modū autē mater mirabilis et bonorū memoria digna q̄ p̄entes septem filios sub vnus diei tēpore cōspiciens bono animo ferebat propter spem quā in deū habebat singulos illozū hortabat voce patria fortiter repleta sapientia. et semineq̄ cogitationi masculinū animū inserens dixit ad eos. **Filij**: nescio qualiter in vtero meo apparuistis. **Nec** em̄ ego spiritū et aiā donavi vobis et vitā. et singulorū mēbra non ego cōpegi ipsa. **Sed** mundi creator qui formauit hominis natiuitatem. qui hominū inuenit originem. et spiritū vobis iterū cū misericordia reddet et vitam. sic nūc vos metipsos despiciatis p̄pter leges eius. **Antiochus** autē contēni se arbitratus sil et exprobrātis

manus quoq̄ amputandas cōstātē ostēdit. **Quintus** beatus genere isto supplicij. cui contigit extēlis ad penā manib⁹ passiois dominice instar imitari. **Rec** nō et quartus pari virtute tormenta cōtemnens. ad retundendū regē celestis voce respondens exclamauit et dixit. **Potius** ē ab homib⁹ mori datos expectare spem a deo iterū ab eo resuscitandos. tibi em̄ resurrectio ad vitā nō erit. **Quintus** p̄pter carnificē rabiem duos variorū cruciatus fidei vigore calcabat. ad p̄sctiam quoq̄ et noticiā futuroz spiritū diuinitatis armatus v̄ aiatus p̄betauit regi indignationem dei et vltionem velociter secuturā. **Potestātē** inquit iter homines hñs. cū sis corruptibilis facis qd̄ vis. **Noli** ergo putare genus nostrū a deo derelictū esse. sustine et vide magnā potestatem eius qualiter te et semē tuū torq̄bit. **Quale** illud velamentū martirij fuit. qd̄ magnū. qd̄ grande solatiū in cruciatibus suis. nō tormēta p̄na cogitare. sed tormētis sui supplicia p̄dicare. **In** sexto vero nō virtus sola. sed et humilitas p̄dicanda est. nihil sibi martyre v̄dicasse. sed confessionis sue bonorem sup̄bis vocib⁹ v̄tilasse peccatis suis potius ascriptisse qd̄ persecutionem a rege patere. **Deo** vero dedisse. qd̄ postmodū vindicare. **Docuit** esse martyres verēcōdos te vltione fidere et nihil i passione iactare. **Noli** inquit frustra errare. nos em̄ p̄pter nosmetipsos hęc patimur. peccātes in deū vestrū. tu autē ne te existimes impunitū futurū: aggressus pugnare cū deo. **Admirabilis** q̄q̄ mater q̄ nec ferus infirmitate fracta nec multiplici orbitate cōmota moriētes liberos spectabat libeter. nec penas illas pignorum. sed gloriā cōpu

tauit tam grande mar-
tyriū deo prebens vir-
tute oculorū suorum q̄
p̄buerunt filij eius tor-
mentis et passione me-
broz. Cū sex oculis et
punitis supesset vnus
ex fratribus. cui rex vi-
uitas et potentatus. et
mītra pollicebatur. vt
crudelitas eius ac feri-
tas vel vnus subiecti
solatio foueret. et pete-
ret. vt ad filiū deicien-
dum secus deprecaret
et mater. deprecata est
filium. sed vt decebat
martyriū m̄rem. vt de-
cebat legē et dei memo-
rem. vt decebat filios
suos non delicate sed
fortiter diligētem. De-
precata est em̄ vt do-
minū cōfiteret. deprecata
est ne a fratribus suis
frater in consortio lau-
dis et glorie separatur
tūc se septē filiorū cōpu-
tans matrē si sibi con-
tingeret filios vij. deo
peperisse potius nō se-
culo. armans itaq̄ eū
et conuocans. et felicior
partu filij generas.
fili inquit miserere mei
que in vtero te nouey
mensibz portauī. et lac
triēnio dedi. et ad eta-
tem istā p̄dūxi. oro fili
vt aspicias in celum et
terrā. et omnibz que in
eis sunt aspectis intel-
gas qz ex nihilo fecit il-
la deus. et hominū ge-
nus. et ita fiat vt nō ti-
meas carnificē istū. s̄
dignus fratribz tuis effe-
ctus suscipias mortem
vt in illa miseratione cū
fratribz tuis te recipiā
Magna laus est m̄is
in exhortatione virtu-
tis. s̄ maior dei timo-
re et in fidei vitate. q̄
nihil sibi aut filio de
sex martyriū honore p̄-
misit. nec fratrū p̄ce-
profuturā credit ab-
neganti ad salutē. per-
suasit potius passiois
p̄cipē fieri. vt in iudi-
cij die possit cū fratribz
inueniri Post hęc au-
tem cū liberis suis cō-
morit et mater. nec ali-
ud iam licebat q̄ vt
que martyres peperat
et fecerat. in consortio
illis glorie iungeretur.
et quos ad deū premi-
serat. ipsa q̄q̄ sequere-
tur.

voce despecta cū adhuc adolescē-
tior supesset. non solū verbis hoz
tabat. sed et iuramento affirmabat
diuitē se et beatū facturū et trāslatū
a patrijs legibus amicū habiturū
et res necessarias ei p̄biturū. S̄
ad hęc cū adolescēs nequa q̄ incli-
naret. vocauit rex matrē et suade-
bat vt adolescētī fieret in salutem.
Cū autē multis eā verbis esset hoz
tatus. p̄misit se suasuram filio suo.
Itaq̄ inclinata ad illū irridēs cru-
delē tyrannū. ait patria voce. fili
mi. miserere mei q̄ te in vtero nouē
menses portauī. et lac triēnio dedi
et alui. et in etate istā p̄dūxi. Peto
nate vt aspicias in terrā et i celū. et
ad oīa que in eis sūt. et intelligas
qz ex nihilo fecit illa deus. et homi-
nū genus. ira fiat vt nō timeas car-
nificē istū. sed dignus fratribz tuis
p̄cipe effectus suscipe mortem.
vt in illa miseratione cū fratribz
tuis te recipias. Cū hęc illa adhuc
diceret. ait adolescēs. Quē sustine-
tis. Non obedio p̄cepto regis. sed
p̄cepto legis que data est nobis p̄
moysen. Tu vero qui inuētor oīs
malicię factus es in hebreos. non
effugies manū dei. Nos em̄ p̄ pec-
catis nostris patimur hęc. Et si no-
bis propter increpationē et corre-
ctionē dñs deus noster modicum
iratus est. sed iterū recōciliabitur
seruis suis Tu autē o sceleste. et om-
niū hoim flagitiosissime. noli fru-
stra extolli vanis spēs. in seruos
eius inflamatus. Non dū em̄ om-
nipotentis dei et omnia inspicien-
tis iudiciū effugisti. Naz frēs mei
modico nūc dolore sustentato sub

testamento eterne vite effecti sunt
tu ho iudicō dei iustas supbie tue
penas solues. Ego autē sic et frēs
mei animā et corpus meū trado. p̄
patrijs legibus inuocans deū ma-
turius genti nostre propiciū fieri.
et te cū tormentis et verberibus cō-
fiteri q̄ ipse est solus deus. In me
vero et in fratribz meis desinet
omnipotentis ira. q̄ sup omne ge-
nus nostz iuste supducta est. Tūc
rex accensus ira. in hūc sup omnes
crudelius desuit. indigne ferens
derisū se Et hic itaq̄ mūdus obiit
p̄ omnia in dño cōfidens. Nouissi-
me autē post filios et mater cōsum-
pta est. Igit de sacrificijs et de ni-
mij crudelitatibz satis dictū est.

Ca. VIII.

Judas vero

machabeus et qui cum

illo erat intrabat latenter in castel-
la. et cōuocantes cognatos et ami-
cos et eos q̄ p̄manserant in iuda-
ismo assumentes. adduxerunt ad se
sex milia viros. Et inuocabant do-
minū vt respiceret in populū q̄ ab
omnibus calcabat. et miserere tē-
pli qd̄ p̄taminabat ab impijs. Mi-
serere etiā extrinij ciuitatis que
esset ilico cōplananda. et voce san-
guinis ad se clamātis audiret. me-
morare quoq̄ iniquissimas mortes
innocentiū puulorū. et blasphemias
nomini suo illatas. et idignare
sup his. Et machabeus cōgregata
multitudine intolerabilis gentibz
efficiebat Ira em̄ dñi in misericor-
diā cōuersa est. Et supueniens ca-
stellis et ciuitatibus improuisus:

Ca. VIII

Judas vero ma-
chabeus etc. Que de
mathathia patre ma-
chabgi et fratrū ei p̄i-
oris libi narrat hysto-
ria. scriptor p̄sentis li-
bri breuitati studēdo
omittēs. ad iudicē sc̄m
et prelia narrāda se cō-
tulit aliqua de eis nar-
rans. s̄ plurima more
suo omittens. Sed qz
iam allegoriā ipius su-
pra p̄lima ex p̄te expo-
sumus. qd̄ semel dñm
est. nō necesse credim̄
iterari. Si quis autē
q̄sierit qd̄ sex milia vi-
rorū qui iude. in p̄inci-
pio adlocati sūt. signi-
ficent. agnoscat p̄ sena-
rij et millenarij numeri
p̄fectōz militū chūsti
in fide et sinceritate per-
fectā designari. et no-
tionē. Unde in actibz
aploz de primitiua ec-
clesia in iudicis scriptū
est. Multitudinis autē
credentiū erat cor vnū
et aīa vna. nec q̄q̄ eo-
rū q̄ possidebat aliqd̄
esse suū dicebat. s̄ erāt
illis oīa cōia. et virtute
magna reddebāt apli
testimoniū resurrectio-
nis dñi n̄i iesu chūsti
et grā magna erat i om-
nibus illis.

Uidens autem philippus rex. In hoc libro scriptum est quod antiochus profecturus in persidem reliquerit intra regnum lysiam hominemobilem de genere regali super negocia regiam et ut nutriret antiochus filium suum. et quod ipse lysias elegerit ptholomeum filium tozimi et nichanorem et gorgiam viros potentes ex amicis regis et miserit eos cum quadraginta milibus viros ut disperderet iudeos secundum verbum regis. **U**nde autem hic refert quod philippus scripsit ad ptholomeum ducem ut auxilius ferret regis negociis. ipseque miserit ad nichanorem. datis ei viginti milibus armatorum adiuncto ei et gorgia viro militari. **U**nde enim philippus memoratus rex antiochus reuertens de perside in babylonem proposuit super vniuersum regnum suum. et dedit ei diademam. et stolam suam. et anulum ut educaret antiochum filium suum. et nutriret eum et regeret. **U**nde predictus lysias similis cum antiocho iunior reuertens antiochia et inueniens dum antem civitati expugnauit. **U**nde quod refert quod dicit philippus ordinare per ptholomeum transitu nichanoris et gorgiam ad iudeam. cum prius byssoia narret morante antiocho seniore in perside. eundem gorgiam ducem simul et lysiam ordinatore suum a iudeis esse supatos. atque fugatos. et inuenisse antiocho reuertenti. ipsiusque ob hoc ididisse in languore pro tristitia. quod non est factum de iudeis sic cogitabat. **U**nde si fallor haud aliter soluit nisi ut philippus commendato sibi imperio hoc idem statutum rescripsit duabus syriis faciendum quod lysias antea iam facere moliendo suscipiebat. **U**nde num perficiebat. nec etiam ita ut disposuit ipse per suam missionem iudeis efficere valebat. ut sequens byssoia demonstrat.

Unde autem hoc in superiori libro breuiter commemoratum est. tunc quod mercatores conue-

succendebat eas. et oportuna loca occupans. non paucas hostium strages dabat. maxime autem in noctibus ad huiusmodi excursus ferebat. et fama virtutis eius ubique diffundebat. **U**idens autem philippus paulatim virum ad profectum venire ac frequentius res ei prospere cedere ad ptholomeum ducem celestis et phenicis scripsit. ut auxilius ferret regis negociis. **U**nde ille velociter misit nichanorem patrocli de primoribus amicis datis ei de primis gentibus armatis non minus viginti milibus ut vniuersum genus iudeorum deleret adiuncto ei et gorgia viro militari. et in bellicis rebus experientissimo. **U**nde constituit autem nichanorem regi ut tributum quod romanis erat dandum duo milia talentorum de captiuitate iudeorum suppleret. **U**nde statimque ad maritimas civitates misit. convocans ad coemptionem iudaicorum mancipiorum permittens se nonaginta mancipia talentorum distracturum. non respiciens ad vindictam quam cum ab omnipotente esset consecutura. **U**nde judas autem ubi coeperit. indicauit his qui secum erant iudeis nichanoris aduentum. **U**nde quibus quidam formidantes et non credentes dei iusticie. in fugam vertebant. **U**nde alij vero si quod de his superat veniebant simulque dominum deprecabantur ut eripet eos ab impio nichanore qui eos priusquam in cominus veniret vendiderat. **U**nde si non propter eos. propter testamentum tamen quod erat ad patres eorum. et propter innocenciam sancti et magnifici nominis eius super ipsos. **U**nde conuocatis autem machabeus septem milibus qui cum ipso erant. rogabat ne hostibus re-

conciliarent. neque metuerent iniquam venientium aduersum se multitudinem hostium. sed fortiter prederent. et ante oculos haberent promeliam quam in loco sancto ab his iniuste esset illata. **U**nde et ludibrio habitus civitatis iniuriam. adhuc etiam veterum instituta puerula. **U**nde illi quidem armis confidentes. ait simul et audacia. nos autem in omnipotente deo qui potest et venientes aduersum nos. et vniuersum mundum delere vno nutu perfidimus. **U**nde monuit autem eos. et de auxiliis dei quam sancta sunt erga parentes. et quod sub sennacherib centum octogintaque milia perierunt. et de prelio quod eis aduersus galathas fuit in babylonia. ubi omnes ut ad rem ventum est macedonibus sociis hesitantibus. ipsi sex milia soli pmerunt. centum viginti milia propter auxilium illis datum de celo. et beneficia pro his plima consecuti sunt. **U**nde his verbis instantes effecti sunt. et pro legibus et patria mori parati. **U**nde constituit itaque fratres suos duces vtriusque ordinis. symonem et iosephum et ionathan. subiectis vnicuique milienis et quingentenis. **U**nde hoc etiam ab esdra lecto illis sancto libro. et dato signo de adiutorio dei in prima acie ipse dux commisit cum nichanore. et facto sibi adiutore omnipotente. interfecerunt super nouem milia hominum. maiorem autem partem exercitus nichanoris vulneribus debilem sciam fugere compulerunt. **U**nde decunijs vero eorum qui ad emptionem ipsorum venerat sublati. ipsos usquequaque persecuti sunt. sed reuersi sunt bona conclusi. nam erat ante sabbatum. quam ob causas non perseverauerunt insequentes.

nerunt cum auro et argento ut cocmerent filios israel sibi in seruos. **U**nde autem manifestius narratur. quod ab nichanore qui regi. ptholomeo de mancipijs iudeorum supplere tributum romanis dandum. inuitati sunt ipsi mercatores ad coemptionem iudaicorum mancipiorum.

Unde judas autem. **U**nde de isto nichanore aduentu in iudeas qui sicut antiochus scis est. pro liber manifeste non dicitur. tunc narrans per lysiam eum electum esse simul cum ptholomeo et gorgia viris potentibus adiuncta simul comitum turba ut inuaderet et disperderet iudeam. **U**nde sub metro autem eum esse illum missum asserit. et per dolam velle cape iudeam atque inuadere iudeam. si non pualere. **U**nde autem ipse nichanore ypocritarum qui omnia fecte faciunt. typum tenent. iam superius dicitur est. **U**nde sed iudas cum septem milibus contra nichanorem et socios eius congregavit. ac vincit. quod per septiformis gram spiritus populus ecclesie cum rectoribus suis vincit hostes vniuersos. nec de eo vniuersam victoriam capit iudeus. sine paganus. seu hereticus. vel scismaticus. sine vltus ypocritarum aut nequam imo ipse cum rege suo vicente tropheum glorie possidebit ingentem.

Arma aut ipsorum et spolia congregantes sabbatum agebant. benedicentes dominum qui liberavit eos in isto die. misericordie initium stillans in eos. Post sabbatum vero debilibus et orphanis et viduis diuiserunt spolia: et residua ipsi cum suis habuere.

His ita gestis et ceteris ab omnibus facta obsecratione. misericordiaz domini postulabant. ut in fine seruis suis reconciliaret. Et ex his qui cum timotheo et bachide erant contra se contentes super viginti milia interfecerunt et munitiones excelsas obtinuerunt. et plures preda diuiserunt. equam portionem debilibus pupillis et viduis sed et senioribus facientes. Et cum arma eorum collegissent: diligenter omnia composuerunt in locis oportunis. Residua vero spolia hierosolimam detulerunt. et philarcem qui cum timotheo erat interfecerunt virum scelestum qui in multis iudeos afflixerat. Et cum epinichia agerent in hierosolimis. eos qui sacras ianuas incederant. i. chalistenen. cum in quoddam domicilium refugissent icedere: ut digna eis mercede pro impietatibus suis reddita.

Facinosissimus aut nichanor qui mille negociantes ad iudeorum venditionem adduxerat. humiliatus auxilio domini ab his quos nullos extimauerat deposita veste glorie per mediterranea fugiens. solus venit antiochia. summam infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus. Et qui promiserat romanis se tributum restituere. de captiuitate hierosolimorum predicabat nunc protectorem dominum habere iudeos. et ob ipsorum inuulnerabiles esse eo quod sequerentur leges ab eo com-

Et cum epinichia
Pro epinichia legi in alia editio die victorie. Supatis ergo hostibus iudas festum celebrat. quod cum sanctis quilibet per gratiam christi de hoste antiq triumphat. gaudio spiritali repletus laudes condignas canere: ac grates multiples auctori suo debet referre. nec decet fieri ingrati qui se meminit diuina ope esse adiutum.

stutas.

Ca. IX.
Eodem tempore antiochus inhoneste reuertebatur de pside. Intrauerat enim in eam quae dicitur pside. et tentauit spoliare templum. et ciuitatem opprimere. sed multitudinem ad arma currente in fugam versi sunt. et ita contigit ut antiochus post fugam turpiter rediret. et cum circa bathanam venisset. recognouit quem erga nichanorem et timotheum gesta sunt. Elatus autem in ira. arbitrabatur se iniuriam illorum qui se fugauerant posse in iudeos retorquere. Ideoque iussit agitari currum suum sine intermissione agens inter caelesti cum iudicio purgare. eo quod ita superbe locutus est venturum se hierosolimam. et cogitarem sepulchri iudeorum eam facturum. Sed qui vniuersa conspiciat dominus deus israel percussit eum insanabili et invisibili plaga. Ut enim finiuit hunc ipsum sermonem apprehendit eum dolor diuus viscerum et amara interiorum tormenta. Et quidem satis iuste. quippe qui multis et nouis cruciatibus aliorum torserat viscera. licet ille nullo modo a sua malicia cessaret. Super hoc autem repletus superbia igne spiras animo in iudeos. et precipiens accelerare negocium. praecepit illum impetu euntem de curru cadere. et graui collisione corporis membra verari. Isque qui sibi videbatur etiam fluctibus in aris impare supra humanum modum superbia repletus. et montium altitudines in statera appendere. nunc humiliatus usque ad terram in gestatorio portabat. manifestam dei virtutem in semetipso contestans ita

Ca. IX.
Eodem tempore. Quae in supiori libro de fine antiochi breuiter adnotata sunt. in huius plenius explicat. Distice autem ostendit quod persecutores christianorum pro malefactis suis atque iniusticie opibus que gesserant in futuro iustam a domino penam recepturos retributionem. et qui hic turbare fidelium corda non metuebant. in extrema ultione internis doloribus sera cruciari penitentia. De quo in sapientie libro scriptum est. Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustauerunt et qui abstulerunt labores illorum. videntes turbabunt timore horribili. et mirabunt in subitatione inspira te salutis gemetes pro angustia spiritus dicentes inter se penitentiam agentes. huiusmodi quae aliqui habuimus in derisu et in similitudine improperij. Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam et sine illo et sine honore. Quomodo computati sunt inter filios dei. et inter sanctos foris illorum est. Ergo errauimus a via veritatis et iusticie lumen non illuxit nobis. et sol intelligentie non est ortus nobis. lassati sumus in via iniustitiae et perditionis. et ambulauimus vias difficiles. viam domini ignorauimus. Quid nobis superbia profuit. aut quod diuinam iactantiam contulit nobis. transferunt omnia illa velut umbra.

vt de corpe impij vermes scaturirent. ac viuētes in doloribus carnes eius effluerent. odore etiā illius ac fetore exercitus grauaretur. **E**t q̄ paulo ante sydera celi continere se arbitrabat. eum nemo poterat. ppter intolerantiā fetoris portare. **D**ic igit̄ cepit ex graui deductus supbia ad agnitionē sui venire diuina admonitus plaga. p̄ momenta singula doloribus suis augmenta capiētibus. **E**t cū ipse iam fetorē suū ferre nō posset ita ait. **I**ustū est subditū esse deo. et mortales nō paria deo sentire. **O**rabat autē hic scelestus dñm. a quo non esset misericordiā cōsecuturus. et ciuitatem ad quā festinans veniebat. vt eā ad solū deduceret. ac sepulchrū cōgestoz faceret. nūc optat reddere liberā. et iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturū. sed auihus ac feris diripiēdos traditurū et cū puulis exterminaturū dixerat. equales nūc atheniensib⁹ factuz pollice. templū etiā sanctū qd̄ prius expoliauerat optimis donis ornaturū. et sancta vasa multiplicaturū. et prinētes ad sacrificia sumptus de redditibus suis p̄staturū. sup̄ hęc et iudeū se futuruz. et omnē locū terrę pambulatū. et p̄dicaturū dei potestate. **S**ed nō cessantibus dolorib⁹. supuenerat em̄ in eū iustū iudiciū dei. desperans scripsit ad iudeos in modū depcātōnis epistolam hęc continentem. **O**ptimis ciuib⁹ iudeis. plurimā salutē et bene valere. et esse felice. rex et princeps antiochus. **S**i bñ valetis et filij vestri. et ex sententia

vobis cūcta sūt. maximas agimus gratias. **E**t ego in infirmitate cōstitutus. vestri autē benigne memor reuersus de p̄sidis locis. et infirmitate graui apprehēsus. necessariū duxi pro cōmuni vtilitate curā habere. nō desperans memetipsū. sed spem multā hñs effugiēdi infirmitatem. **R**espiciēs autē q̄ et pater meus quibus t̄pibus in locis superioribus ducebat exercitū. ostēdit q̄ post se suscipet p̄ncipatū. vt si qd̄ cōtrariū accideret. aut difficile nūciaret. sciētēs hī q̄ in regionib⁹ erāt cui esset sūma rerū derelicta nō turbarent. ad hęc cōsiderās de proximo potētes quosq̄ et vicinos tēporibus insidiantes. et euētū expectātes. designaui antiochū filiū meuz regem. quē sepe recurrens in superiora regna multis vestrū cōmendabā. et scripsi ad eū q̄ subiecta sūt. **O**ro itaq̄ vos et peto memores beneficioz publice et priuatim. vt vnusquisq̄ cōseruet fidem ad me. et ad filiū meū. **C**onfido em̄ modeste eū et humane acturū. et sequētē p̄positū meū cōmunē vobis fore. **I**git̄ homicida et blasphemus pessime percussus. et vt ipse alios tractauerat p̄gre in mōtib⁹ miserabili obitu vita fūctus est. **T**rāsserebat autē corpus philippus collactaneus eius. qui metuēs filium antiochi ad p̄tholomeum philometorem in egyptū abiit.

Ca. X.

Machabeus autē et qui cū illo erant: dño se p̄tegere. templū quidē et ciuitatē recepit. aras autē quas alienigene p̄

Qua die autē. Hec festiuitas que uelimaq̄ta die mēsis caslen. q̄ apud latinof vocat̄ decemb. legitur celebrata. simili modo in p̄ori libro p̄memo rat. Quā autē tabernacu loꝝ festiuitate eos an te in montibꝫ in spe lūcis egisse narrat. p̄t q̄d tylos ramos vi rides. r̄ palmas p̄fere bant ei qui p̄sperabat mūdare locū suū. ostē dit nos in p̄senti vita. vbi tribulatiois r̄ do loris locus est. peregrinos nosmetip̄os agno scere debere. r̄ vbi certemur stotes virtu tū r̄ ramos bonoꝝ ope r̄ semp̄ virentes deo patre p̄ eū vitę ade p̄tu. r̄ celesti remunera tionis mercede offerre **Tyrus** em̄ grāliter ē omniū herbarū v̄ ole r̄ medius fructus d̄cūis eo q̄ a terra sursum con scendit. Sic r̄ ex terra nostra materia germē vtile debet ascendere. vt cultori cordis no s̄t r̄ q̄ p̄ sp̄s sui donū nos colit. acceptabilis fructū semp̄ reddam. **Et antiochi qui dem** ē. Quoniam libri hystoria narrat q̄ an tiachus nobilis profe curus in perfidem cō s̄tituent lysia super ne gocia regia a flumine eufrate vsq̄ ad flumē egypti. r̄ vt nūeret an tiochū filiū suū donec rediret. Nunc autē nar ratur ipsū antiochū fi liū antiochi nobilis. ē est eupatorē eūdem ly sia super negocia regia constitutere. Sed quia dicit se breuiasse i nar ratione mala q̄ in bel lis gesta sūt. ea q̄ anti ochus iunior bella per semetip̄sū gessit cōtra iudeos q̄ cū elephan tis r̄ multitudine ma gna. tam de suis q̄ de alijs nationibꝫ congre gata ibidē venit. r̄ q̄ eleazar filius saura ma ximū elephantōꝝ iter fecit. arbitratus in eo regē consistere ostēdit se in ordine hystorie p̄ tenisse.

Gorgias autē. Hunc gorgiā vt iā su pra ostendimus prior liber narrat lysia sum

plateas struxerāt. itēq̄ delubra de molitus ē. Et purgato tēplo aliud altare fecerunt. r̄ de ignitis lapidi bus igne cōcepto obtulerūt sacrifi cia post biennū. r̄ incensū r̄ lucer nas. r̄ panes p̄positōis posuerūt **Quibus** gestis rogabant d̄n̄m p̄ strati in terrā. ne amplius talibus malis inciderent. Sed r̄ si q̄n̄ pec cassent. ab ipso mitius corripere tur. r̄ non barbaris. ac blasphemis homibꝫ traderent. **Qua die autē** templū ab alienigenis pollutū fue rat. cōtigit eadem die purgationes fieri vicesima r̄ quinta mensis qui fuit casleu. **Et cum** leticia diebus octo egerūt in modū tabernaculo r̄. recordantes q̄ ante modicū tē poris die solennē tabernaculoꝝ in mōtibꝫ r̄ in spelūcis more be stiarū ^{salas egerant} agerent. propter q̄d tylos r̄ ramos virides r̄ palmas p̄ferebāt ei qui prosperabat mūdare locum suū. r̄ decreuerunt cōi p̄cepto r̄ de creto vniuersę gentis iudeoꝝ om nibꝫ anis agere dies festos istos. **Et antiochi quidē** qui appellatus est nobilis. vitę excessus ita se ha buit. Nunc autē de eupatore antio chi filio impij que sūt gesta narra bimus. breuiates mala q̄ in bellis gesta sunt. **Die** suscepto regno cō stituit sup̄ negocia regni lysia quē dā phenicis r̄ syrię principes militię. **Nā** p̄tolomeus q̄ dicebat ma ceriusi. tenax erga iudeos esse isti tuit. r̄ p̄cipue p̄pter iniquitatem q̄ facta erat i eos. r̄ pacifice agere cū eis. Sed ob hoc accusat̄ ab ami cis apud eupatorē. cū frequēter p̄ ditor audiret. eo q̄ cypriū creditas

sibi a philometore deseruisset r̄ ad antiochū nobilē translatus. etiam ab eo recessisset. veneno vitā fini uit. **Gorgias autē** cū esset dur loco r̄. assūptis aduenis frequēter iudeos debellabat. **Judei vero** q̄ te nebant oportunas munitōnes su gatos ab hierosolimis suscipiebāt r̄ bellare tentabāt. **Di vero** q̄ erāt cū machabeo p̄ orōes d̄n̄m rogan tes vt esset sibi adiutor. impetū fe cerūt in munitōnes ydumearum. multaq̄ vi insistentes loca obtinuerūt. r̄ occurrentes interemerunt. r̄ omnes simul nō minus a viginti quinq̄ milibꝫ trucidauerūt. **Qui dā autē** cū confugissent in duas tur res valde munitas oēm apparatus ad repugnādū h̄ntes. machabeus ad eoz expugnationem relicto sy ^{salas zacheo} mone r̄ iosepho. itemq̄ zachareo. eisq̄ qui cū ipsis erant satis militis ipse ad eas q̄ amplius perurgebāt pugnas cōuersus est. **Di vero** qui cū symone erāt cupiditate ducti. a quibusdā q̄ in turribus erāt suasi sūt pecunia. r̄ septuaginta milibꝫ didragmis acceptis. dimiserūt quos dā effugere. **Cū autē** machabeo nū ciatū esset q̄d factū est. cōgregatis principibꝫ populi. accusauit q̄ pe cunia frēs vendidissent aduersari is eoz dimissis. **Dos** igit̄ prodito res se oīs infecit. r̄ p̄festi duas tur res occupauit. **Armis autē** ac mani bus omnia p̄spere agendo in dua bus munitōibus plusq̄ viginti milia. peremit. **At timotheus** q̄ pri us fuerat a iudeis supatus conuo cato exercitu pegrinę multitudis

cū p̄tolomeo r̄ nicano reelegisse ad ipugnā dam iudeā. cui⁹ ad im pugnatōnem q̄liter fu erit in prior r̄ in p̄sen ti libro refer̄. s̄ victori am ad iudeos celsisse declarat. **Quā** q̄ ipse gorgias. q̄ gentes d̄n̄i las puocabat ad bel landuz p̄ iudeos dya boli typū teneat. supe rius iā dictū est q̄ in ci tat infideles contra ec desiaz chisti. r̄ mouet bellū fidelibus eius. s̄ q̄ ibi quinq̄ milia vi rozū gorgiā elegisse in p̄liū scribit etiaz s̄ fm quarij numeri i semet ipso multiplicatōnem viginti quinq̄ milia trucidata referunt. signifi cat q̄ omēs qui quaq̄ sensibꝫ corpis p̄ carna lia desideria dyabolo militāt morte cōdigna multentur.

Quidā autem Machabeo spiritali dimicāte p̄puli hostes in duas turres cōfugi unt. cū hi q̄ fidē chisti expugnare nitēbātur. licet nullo mō veritati enāgelij resistere valē tes. tū salubrit̄ creden tes nesciendo nec iudi cū d̄n̄i futurę perimel cendo. magis eligunt in supbie atq̄ ydola. trig turres effugere. q̄ penitentię doloribus cōpuncti errores suos relinquere. p̄tra quos iudas cū symone r̄ io sepho milites mittit. s̄ pecuniarū amore aliq̄ eoz detēti. bellū cōmil sū peragere neglexerūt q̄ sepe contingit vt hi quibꝫ sacerdotalis di gnitas. ac spiritalis ago nis militia cōmissa est per cupiditatē terrenā decepti maḡ auaricie suę satisfaccere velint. q̄ cōtemptis terrenis cōmodis chisti. volū ratē legitime pugnādo explere. Sed tales pe nas meritas n̄ euadēt q̄n̄ poti⁹ cū veri docto res sp̄i dei p̄fortati ho stes p̄liando ac supera do extinxerint ipsi ab eis anathematis vltō ne iuste punientur.

At timotheus. Timotheus iste tenet typuz hereticoꝝ sic in superiori libro demon strauim⁹ qui tā p̄ se q̄

p alioꝝ etiã suffragia
fidẽ christi ac veritatẽ
euãgelij destruerẽ sem
per nitũt. Sed p̄ isto
rũ neq̄ciã doctores sc̄i
a dño auxiliũ petunt.
ipsiq̄ spe certa de cele
sti p̄sidẽtes adiutorio
p̄ hostes fortit̄ pugnãt.
Eq̄tes autẽ q̄nq̄ q̄ in
eq̄s apparuerũt cũ fre
nis aureis decoꝝi ac iu
dõis ducatu p̄stabãt.
q̄nq̄ libros legi signũt.
q̄b̄ ad sp̄ualẽ sc̄iam re
dactis. ac de typico ve
lamine litere ad sensũ
euãgelij spiritali scien
tia retractis. oprunus
solaciũ suis p̄bet̄ execu
toub̄ ac veros cõfesso
res christi p̄ duo p̄ce
pta caritatis dext̄ le
uaq̄ tuẽtes. in adũsa
rios ignita iniaz tela
iactãt. e quib̄ cecitate
mẽtis p̄fusi. 7 repleti p̄
turbatione sensus ca
dũt. Et his aut̄ viginti
milia 7 quingenti pro
sterunt. cũ oēs qui ca
tholice doctrine q̄ in
duob̄ testamẽtis est.
7 sp̄sãcti ḡḡ p̄traria
sapiũt. x̄itate vincẽre
supant̄ atq̄ dei iũnt̄.
Sũter 7 eq̄tes sexcen
ti p̄terunt. cũ superbia
mentis eoz̄ q̄ se p̄uale
re catholicis sperabãt
superno nutu perfecte
destruntur.

Timotheus aut̄.
Quid est q̄ timotheus
a iuda supatus in ga
za re p̄sidiũ munitũ euz
suis p̄fugies. inde ma
ledictiones p̄fusus loci
firmitate iactabat i po
pulum. nisi q̄ h̄retici
ab v̄nitate recte fidei
dini si ac sepati. errorũ
suoz̄ latibulis se p̄mit
tentes p̄fido v̄su
tie sine munimine ma
ledictionis x̄ba iactãt
p̄ catholicos. Int̄pre
tat̄ em̄ timotheus be
neficius siue magis ve
nificus. 7 gazara dini
sio siue p̄silio. Sed in
das cũ locijs quatuor
dieb̄ p̄sidiũ obfidens
tandẽ per viginti iue
nes animis accensis. p̄
pter blasphemã mu
nitionẽ irrupit. turres
portasq̄ succedit. atq̄
ips̄s maledicos vinol
p̄cremauit. cũ doctores
sancti q̄tuor euãgelij li
bris hostes v̄ndiq̄ ob
cludendo. p̄ eos q̄ legi
mãdata p̄ duo p̄ce

7 cõgregato equitatu asiano adue
nit. quasi armis iudẽam capturus
Machabeus aut̄ 7 q̄ cũ ipso erãt
appropriãte illo dep̄caban̄ deũ ca
put terra asp̄gentes. lũbosq̄ cilici
is p̄cincti. ad altaris crepidinẽ p̄
uoluit̄ vt sibi p̄picuus. iũmicis aut̄
eoz̄ esset inimic̄. 7 aduersarijs ad
uersare. sicut lex dicit. Et ita post
oz̄dem sũptis armis lõgius de ci
uitate p̄cedentes. 7 proximi hosti
bus effecti resederũt. **Primo aut̄**
solis ortu v̄triq̄ p̄miserũt. isti qui
dem victoriẽ 7 p̄speritatẽ sponso
rẽ cũ virtute dñi h̄ntes. illi autẽ
ducẽ belli animũ habebãt. **Sz cũ**
vehemẽs pugna esset. apparuerũt
aduersarijs de celo viri quinq̄ in
equis. frenis aureis decoꝝi ducã
tũ iudẽis p̄stãtes. ex q̄bus duo ma
chabeũ mediũ h̄ntes armis suis
circũseptũ incolumẽ p̄seruabãt. in
aduersarios aut̄ tela 7 fulmina ia
ciebãt. ex quo 7 cecitate p̄fusi 7 re
pleti p̄turbatione cadebãt. Inter
fecti sũt aut̄ viginti milia quingenti
7 eq̄tes sexcenti. **Timotheus aut̄** p̄fu
git in gazara p̄sidiũ munitũ cui p̄
erat cereas. **Machabeus aut̄** 7 q̄ cũ
eo erãt letantes obsederũt p̄sidiũ
diebus quatuor. At illi qui intus
erãt loci firmitate cõfisi. supra mo
dũ maledicebant. 7 sermones ne
fandos iactabãt. Et cũ dies q̄nta
illucesceret. viginti iuuenes ex his
qui cũ machabeo erãt. accensi ani
mis. p̄pter blasphemã viriliter ac
cesserũt ad murũ. 7 feroci aio ince
dentes turres ascẽdebãt. sed 7 aliũ
similit̄ ascẽdentes turres portasq̄
succedere aggressi sunt. atq̄ ipsos

maledicos viuos cõcremabant. p̄
p̄tinuũ aut̄ biduũ p̄sidiũ vastãtes
timotheũ occultãtẽ se in quodã re
pertũ loco peremerũt. 7 fratrẽ eius
cereã 7 appollophanẽ occiderunt.
Quib̄ gestis in hymnis 7 cõfessi
onibus b̄ndicebant dñm qui ma
gna fecit in israel. 7 victoriã dedit
illi.

Ca. XI.
Et paruo post
tempore lysias p̄curator
regis ac propinquus 7 negocioz̄
p̄positus grauiẽ ferẽs de his q̄ ac
ciderant. cõgregatis octoginta mi
libus 7 equitatu vniuerso venie
bat aduersũ iudẽos existimans se
ciuitatem quidẽ captã gentib̄ ha
bitaculũ facturũ. tẽplũ 7o in pecu
niẽ questũ sicut cetera delubra gẽtiũ
habiturũ. 7 p̄ singulos ãnos vena
le sacerdotiũ. nusq̄ recogitãs dei
potestãtẽ. sed mente effrenatus in
multitudine peditũ. 7 in milib̄ eq̄
tum. 7 in octoginta elephantis cõfi
debat. **Ingressus aut̄** iudẽaz. 7 ap
propians bethsare q̄ erat in angu
sto loco. ab hierosolima inuallo
quinq̄ stadiorũ illud p̄sidiũ erpu
gnabat. **Ut aut̄** machabeus 7 qui
cũ eo erãt cognouerũt expugnari
p̄sidia cũ fletu 7 lacrimis rogabãt
dñm. 7 ois turba simul vt bonum
angelũ mitteret ad salutẽ israel. **Et**
ipse primus machabeus sũptis ar
mis cõtos adhortatus est simul se
cũ piculũ subire: 7 ferre auxiliũ fra
tribus suis. **Lũq̄** p̄pter p̄mpto ani
mo procederẽt hierosolimis. appa
ruit p̄cedẽs eos eques in veste cã
dida. armis aureis hastã vibrans

pta caritatis custodi
unt. illorũ machinas
destrunt. atq̄ ipsos
igne doloris ac penitẽ
tie vinol p̄burũt. sicq̄
biduo duoz̄ testamẽ
toꝝ p̄sidiũ cõctoꝝ ero
rũ deuastrantes verũ
timotheũ. h̄ẽ dyabo
lũ. caput omis erroris
atq̄ auctore ton̄ ma
li in sua nequicia lani
rare volentẽ gladio x̄
bi dei interficiũt.

Ca. XI.

Et paruo post
tpe lysias zc. In p̄
ore h̄ bystorie libro
scriptũ est. q̄ lysias cõ
mendato sibi ab anti
ocho qui cognomiat̄
est epiphanes siue no
bilis negotio regni di
micauerit p̄tra iudẽof
vbi cõmissio p̄lio inter
fecta sũt in exercitu ly
sie q̄nq̄ milia viroz̄.
videl̄q̄ lysias suoz̄ su
gã. 7 iudẽoz̄ audaciã
abijt̄ in antiochiã. vt
iteꝝ p̄gregaret copias
exercit̄. p̄fecturus rur
sũ in iudẽã. nũc aut̄ qz
refert̄ q̄ uterũ sub anti
ocho eupatore v̄iret
in iudẽã. 7 ibi bello
infeliciter gesto fugies
ep̄it̄ euasit. apparet
q̄ idẽ lysias sub viro
q̄ rege antiocho. hoc
est p̄ic 7 filio p̄ iudẽos
pugnauerit. 7 in v̄tq̄
pugna a iudẽis vic
fuerit. h̄ tandẽ sua con
fusiõẽ coactus ac p̄bi
lipp̄i irruptõẽ in regnũ
p̄teritus sic alibi de
monstratũ est. p̄suasit
regi pacẽ facere atq̄ h̄
bz̄eis quã tũ nõ cõser
uauit.

Et appropriãt.
Bethsara ciuitas i tri
bu iudẽ sine beniamin
fuit. 7 est vsq̄ hodie
bethsara vicus cõtib̄
nobis ab helya debis
vicesimo lapide iuxta
quẽ fõs ad radicẽ mõ
tis ebullies ab eadẽ i
qua gignit̄ sorbet hu
mo. 7 aploꝝ actus re
ferũt eunuchũ canda
cis regine i b̄ esse a p̄bi
lipp̄o baptisatum.

Ut aut̄ macha
bens zc. Quid lysias
iudẽoz̄ hostis sc̄uissĩ
mus. qui pagano p̄ te
net p̄ncipatũ. qui eccle
siã dei grauissimis infe
stant p̄secutõib̄ signi
ficet. iã dictũ est. Is cũ
cõfessores christi ḡuissi

mis scandalis psequit
ac fastu supbie sue in
tens inani fauore sibi
subsequenti extollitur
sanctuarii pbanare.
et lege dei calcare cor
de molit. sed in acerbis
suis hm disposita fran
dem no prospat. quin
potius a militibus chri
sti qui humillimis pre
cibus supnu querunt au
xilium. fugat atq. pster
nitur. Quibus ductor
eques in veste candida
et armis aureis mittit.
q. ipsis mudissima dei
et hominum incarnatio
ad coterenda vniufo
ra hostium contumacia
pcedit. cuius arma au
rea. hoc est dicta et ex
pla darissima atq. pre
ciosa sunt. nec est pote
stas in celo neq. in ter
ra. neq. subtus terraz
que huic possit resiste
re. Sed sicut in danieli
lephetica visione pfi
gnatum est lapis de mo
te pclus sine manibus
cominuit aurum. argenti
es. ferrum. et scias e mons
magnus. q. implet vni
uersa terra. cui regnum
in eternum no dissipabi
tur. et regnum eius popu
lo alteri no tradet. co
minuet et consumet vni
uersa regna. et ipsa sta
bit in eterna. Suscipi
ent aut regnum facti dei
altissimi. et obtinebunt
illud vsq. in seculum et
in seculum seculorum.

Anno centesimo
et viij. dioscori. Melis
ille d. apud grecos dicitur
dioscorus. id est q. et
apud latinos vocatur
iunius. huic ergo men
si signa geminorum ascri
bunt. **U**a poeta ait.
Iunius equatos celo
videt ire laconas. **Q**u

tunc oēs simul bñdicebant miseris
cordem dñm. et pualuerūt animis
nō solū hoies: sed et bestias ferocis
simas. sed et muros ferreos parati
penetrare. **I**bāt ergo pmp̄ti de ce
lo hñtes adiutorē et miserantē sup
eos dñm. **L**eonū autē more et cū im
petu irruētes in hostes prostrauē
rūt ex eis quadraginta milia pedi
tū. et equitū mille sexcētos. vniuer
sos autē in fugā verterunt. plures
ho ex eis vulnerati nudi euaserūt
Sed et ipse lysias turpiter fugiens
euasit. et q. nō insensatus erat secū
ipse reputās factā erga se diminu
tōem et intelligēs inuictos esse he
breos om̄ipotentis dei auxilio ni
tentes. misit ad eos. p̄misitq. p̄sen
surū se om̄ibus q̄ iusta sūt. et regez
cōpulsurū amicū fieri. **A**nnuit autē
machabeus p̄cibus lysie in oibus
utilitati cōsulens. et quecūq. ma
chabeus scripsit lysie de iudeis ea
rex cōcessit. **N**ā erāt iudeis episto
lę scriptę a lysia hūc quidē modus
cōtinentes. **L**ysias populo iudeo
rū salutē. **J**ohānes et abessalon q̄
missi sūt a vobis tradentes scripta
postulabāt. vt ea q̄ p̄ illos signifi
cabant implerē. **Q**uecūq. igit̄ regi
potuerunt p̄ferri exposui et q̄ res p̄
mittebat cōcessi. **S**i igit̄ in negoci
is fidē seruaueritis. etiā deinceps
bonoz vobis causa esse tēptabo.
De ceteris autē p̄ singula verba man
davi et istis et his q̄ a me missi sunt
colloqui vobiscū. **B**ene valete. **A**n
no centesimo quadragesimo octa
uo dioscori mensis die vicesima et
quarta. regis epla ista continebat

Rex antiochus lysie fratri salutes
Patre nro inter deos trāslato nos
volentes eos q̄ sunt in regno nro
sine tumultu agere. et reb̄ suis ad
hibere diligentia. audiuiū? iude
os nō assensisse p̄ri. vt trāsferrētur
ad ritū grecoz. sed tenere velle su
um institutū. ac p̄pterea postulare
a nobis concedi sibi legitima sua.
Volētes igit̄ hāc quoq. gentē qui
etā esse. statuētes iudicauimus tē
plū restituī illis. vt agerēt scdm suo
rū maiorū consuetudinē. **B**ñ ergo
feceris si miseris ad eos. et detraz
dederis vt cognita nostra volūta
tate bono animo sint. et vtilitatib̄
pprijs deseruiāt. **A**d iudeos autē
regis epistola talis erat. **R**ex anti
ochus. senatui iudeozum et ceteris
iudeis salutē. **S**i valetis. sic estis
vt volumus. sed et ipsi bñ valem?
Adijt nos menelaus dicens. velle
vos descēdere ad vros q̄ sūt apd
nos. **D**is ergo q̄ cōmeant vsq. ad
diē tricesimū mēsis xandici. dam?
manus detraz securitatis. vt iu
daicis vtant̄ cibis. et legibus suis.
sicut et p̄ri. et nemo illoz villo mō
molestiā patiat̄ de his q̄ p̄ ignorā
tiā gesta sūt. **M**isimus autē et mene
laū q̄ vos alloquat̄. **V**alete. **A**nno
autēz ceteresimo quadragesimo octa
uo xandici mensis quidecima die
Miserūt etiā romani eplam ita se
hñtem. **Q**uitus mēni? et titus ma
nilius legati romanoz. populo iu
deoz salutē. **D**e his q̄ lysias p̄gna
tus regis cōcessit vobis et nos cō
cessim?. de q̄bus autē ad regē iudi
cauit referendū. p̄festim aliquem
mittite diligentius in? vos cōferē

gemi. i. castor et pol
lux grece dioscori vo
cant. cui rei testis est
vrb colchorū que ab
amphio et circio gemi
noz aurigis scā et eoz
noie dioscori p̄gnomi
nata est. **Q**uā dioscori
plēnq. aurigę interp̄
tant. **S**ūt autē gemini
vt diximus castores.
Quātes lysias timore
iudeoz coactus antio
cho p̄suasit cū iudeis
pactū iure. demōstrat
hostes ecclesie virtute
diuina sepe sapatos.
et licet nō volūtate ta
mē necessitate illi cede
re. cū id qd̄ volunt ad
effectū p̄ducere nō pos
sunt.

Anno autē cete
simoz. Melis xandi
cus apud atthenieses
ipse est qui apud nos
ap̄lis nūcupat̄. et apd
hebreos nisan. apud
quos iuxta legis p̄ce
ptum idē mēsis p̄mus
est. in mensib̄ anni in
quo etiam pascha cele
brant.

eorum defensione corporaliter tuerentur carnisque sui libitu fruerentur. huiusmodi ergo contentus profusus in stabilitate muroz maledictis lacefferunt iudam ac blasphemantes loquebantur ea que fas non erat. cum diuersę persone hominum fauētes adulationi principum eorumque beneficij gaudentes prona fecere factis predicatozibus atque ydololatrias laudantes yba blasphemie contra ipsam diuinitatem iactauerunt. **Judas** ergo innocato mundi principe per ipsius a diuinitate cepit ciuitates. quod sancti doctores primoracionibus primis et dogmatibus contra aduersarios suos confixerunt. donec ipsos dei yboproni uoluntate captauerunt. principes sicque inenarrabiles cedentes conficiebant hominum. non ut interitu eterno funditus perirent. sed ut mundo morientes christo felicitate uinerent. **Quia** inuimodi quoque cedens petro in actibus apostolorum inuimodi est proficere quoniam uas illud mysticum quantum inuimodi submittit de celo in terram in extasi conspexerat in quod erat omnia quadrupedia et serpentina terre. et uolantia celi. et uicium est ei. **Surgere** petre. occide et manduca. **Animalia** ergo illa omnes gētes significabant erroribus imundas sed in nomine sanctę trinitatis sacro baptisimate mundandas. quod hominis ymaginem relinquētes per imitationem bestiarum et serpentium suspicere figuras. que inbet uox illa celestis petro occidere et manducare quia illa occidere in gentibus id quod fuerat. et facere eos id quod ipse erat. **Qui** enim manducat cibum foris positum in suum corpus trahit. **Precepit** ergo ut nationes per incredulitatem ante fores positę interfecta preterita uita sociati ecclesie quam significat petrus inseratur. **inquit** quod de seipso apostolus paulus ait. **Ego** enim per legem legi mortuus sum ut domino uiuam christo. **Et** ite. **Uiuo** autem iam non ego. uiuit uero in me christus. **Recillud** etiam sine misterio est quod adiacēs stagnum. propter cedens hominum confectum sanguine fluere uideret. quod sanguis effusio cruce uicte amissionē significat. quod si sanguine aqua infecta fluere uideret. cum in baptisimatis sacramento ubi peccato fideles moriuntur. sanguinolenta opera et carnalis uite sordes abluunt cognoscunt. quoniam exiuit uetus homo cum actibus suis. et induit nouum qui secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate ueritatis.

Et uenerunt in caratha etc. Audiui quendam hebreum differentē tubiane iudeos illos nūcupari. qui ex alienigenis conuocati in adiutorium iude uenerunt. et deos tubianeos quasi alienis tubis conductos.

Dositheus autem. Isti duo duces. hoc est dositheus et sosipater. sanctos predicatores designat. qui ueri machabei dispositione. hoc est for-

tissimi preliatoris. de quo in psalmo scriptum est. dominus fortis et potens in bello contra omnes errores perfidorum belligerare destinant. quod apte binario numero notant. quod duorum testamentorum spirituali scientia satis instructi filii domini recte proficere noscunt. **Hi** ergo a timotheo relictos in presidio decem milia uiros inter-

reliquit apparatus in presidium quod carmon dicitur. **Erat** autem inexpugnabile et accessu difficile. propter locorum angustias. **Luce** quoque cohortes iude primas apparuisset. timor hostibus incus sus est. ex presentia dei qui uniuersa conspiciunt. et in fugam uersi sunt alius ab alio. ita ut magis a suis deicerentur. et gladioz suoz ictibus debilitarentur. **Judas** autem uehementer instabat puniens. prophanos et prostrauit ex eis. triginta milia uiroz. **Ipsa** uero timotheus incidit in pres dosithei et sosipatris. et multis precibus postulabat ut uiuus dimitteret. eo quod multorum ex iudeis parentes haberet. ac fratres. quos morte eius decipi conueniret. **Et** cum fide dedisset restitutum se eos secundum constitutum illesum eum dimiserunt. propter fratrum salutem. **Judas** autem regressus est a carmon interfectis uiginti quinque milibus. **Post** horum fugam et necem mouit exercitum ad effron ciuitatem munitam in qua multitudo diuersarum gentium habitabat. et robusti iuuenes pro muris consistentes fortiter repugnabant. **In** hac autem machina multe. et telorum erat apparatus. **Sed** cum omnipotentem inuocassent qui potestate vires hostium confringit. ceperunt ciuitatem. et ex eis qui intus erant

rimunt. cum socios heresi archarii ad tuendam nequicia sua ab ipsis constitutos legi dei contra sentientes per eiusdem legis auctoritatem atque ueritatem spirituali gladio iuste interficiunt. **Judas** autem uehementer etc. **Quere** quomodo timotheus harraret ob precium suarum humilitate a iude duobus uiuus dimissus eo quod multorum ex iudeis parentes haberet ac fratres que morte eius decipi conueniret. si ipse esset occisus et paulo ante narrat quod ipse fuisset in gaugare presidio a iude militibus peremptus. **Si** enim ibi tunc fuisset occisus. nullo modo tunc uiuus esset dimissus. **Quod** haud aliter ni fallor solui potest. nisi quod aut ibi per anticipatōes dicat occisus. **Aut** aliter ille timotheus intelligat quod in gaugare presidio est interfectus. et alius iste quod per dositheim et sosipatrem legitur dimissus. **Qua** autem iude duces considerantes fratrum utilitatem. ac suorum redemptionem timotheo pepererunt. ostendit quod aliqui cum errantibus mitius est agendum. non dico ut eorum consentiant iniquitati. sed pietate paterna consulat eorum infirmitati. et maxime in illis locis ubi fratres aliqui de errantibus uersione sperant. quantum maluetudie ecclesiastica. prouocetur a dyaboli laqueis effugere. et uenire ad catholicam libertatem. **Unde** in africano consilio de donatistis hereticis constitutum est ut leuius cum eis ageretur. ubi ita scriptum est. **Per**

tractatis et consideratis omnibus que utilitati ecclesie conuenire uidebantur. annuere atque adiuuare spiritui dei elegimus cum memoratis hominibus quibus de uiciis corporis uinitate iniqua dissensioe passis leniter et pacifice agere. ut quantum in nobis est omnibus qui eorum conuersione et societate irretiti sunt. per uniuersas puuitias africanas penitus innotescat. quod miserabili errore deuicti sunt. ne forte sic dicit apostolus non habet in malis consuetudine corripientibus diuisa sentientes. de illis deus penitentiam ad cognoscendam ueritatem et repiscant de dyaboli laqueis captiuati ab ipso in ipsius uoluntatem.

Judas autem regressus. Diximus in prioris libri expositione ubi de timotheo tractatum est quod eius exercitus significaret turbam hereticorum. similiter et de effron uerbis habitatoribus quod illos figuratim exprimeret qui ritum iudaicum temporibus gratie sequi existimauerunt. ut fuerunt ipsi iudei et ebionite heretici et ceteri qui cum euangelio legis ceremonias seruare uolebant. **Sed**

q: isti carnaliter sentientes spiritu alē sciam discere nolebāt. nec intelligere poterant. q: finis legis est christus. ad iusticiam omni credenti. in dco scilicet atq: gentili. ideo quinq: milia prostrati in bello ephronitico leguntur sicut in illo bello qd in carmon cōfectū est. q: sapientia huius mudi stulticia est apud dē. et prudētia carnis mors est. littera em̄ occidit spiritus autē vivificat. **U**n̄ idē p paulū dicitur. Stultam fecit deus sapientiam huius mudi. **E**t iterū. Animalis homo n̄ percipit ea q̄ sūt spūs dei. Stulticia em̄ est illi et non pōt ea intelligere que spirita h̄ ter examinant. **H**inc iacob ap̄lus scribens ad disp̄os ait. **N**ō si gelū amarū habetis et contentiones in cordibus vestris. nolite gloriari et medaces eē aduersus veritatē. nō est ista sapientia desursū descendens a patre luminū. sed terrēna animal et dyabolica. **C**uius sectatores p̄ncipes pp̄o p̄ fōtes line aqua et nebulas turbidibus exagitatione appellat. q̄ bus caligo tenebrarū referuat. **S**unt em̄ vanitates loquentes. pollicentes in desiderijs carnis luxurie eos qui paululū effugiūt. q̄ in errore cōvertant. libertatem illis promittētē cū ipsi serui sint corruptionis. **J**udas em̄ cū suis vsq: q̄q: hostium turbas stravit et victoriam habuit. q: doctores sancti veritatis afferentes et vniūsi erroris expugnatores diuina ope adiuti. vbiq: de hostibz suis trophæum victorię capiant. vnde dicere cū paulo possunt. **D**eō autē gratias q̄ semp̄ triumphat nos in christo iesu et odorē noticię suę manifestat per nos in omni loco.

Unde ad ciuitatem zē. Hieropolite q̄ iudgos benigne tractātes pro beneficijs suis a iuda gratiā et laudem p̄meruerūt. significant eos qui doctores sanctos et confessores recte fidei recipiūt. et solatijs corporalibus pro viribus adiuant. quoz merces innacū non peribit. maxime cū dñs in euāgelio de talibus ad ap̄los dicat. **Q**ui recipit vos me recipit. et qui recipit p̄phetam in noīe p̄phete mercedem p̄phete accipiet. **E**t q̄cūq: recipit iustū in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. et qui cūq: potū dederit vni ex minimis istis calicē aque frigidę tm̄ in nomine discipuli. amē dico vobis nō perdet mercedem suam. **U**nde et iohes scribēs ad gayū in ep̄stola sua ait. **C**arissime fideliter facis quidquid operis in frēs. et hoc in peregrinos qui testimonij reddiderint caritati tuę in cōspectu ecclēsię quos benefaciens deduces digne deo. qui p̄ noīe eius p̄fecti sūt nihil accipiētes a gentibz. **N**os ergo debemus suscipere huiusmodi vt cooperatores simus veritatis. **S**ic et paulus h̄mōi laudauit scribens ad corinthios. **O**bscuro frates nostris domū stephane et fortunati qm̄ sūt p̄mitte achaic. et iuste riuū sanctorū ordinauerunt seip̄os. vt et vos subiecti sitis h̄mōi. et omni cooperanti et laboranti. **G**audeo autē in p̄ntia stephane et fortunati et achaic quoniā id quod nobis deerat ipsi supplerunt. refecerunt em̄ spiritū nostrū et vestrum. **C**ognoscite ergo qui huiusmodi sunt.

Et post pentecosten zē. Gorgias h̄p̄olitus ydumeg bene pōt ty

viginti quinque milia prostrauerūt. **I**nde ad ciuitatem scitarum abierūt que ab hierosolimis sexcentis stadijs aberat. **C**onstantibus autem his q̄ apud scitopolitas erant iudeis q̄ benigne ab eis haberentur. etiam temporibus infelicitatis. qd̄ modeste secum egerint gratias agentes eis et exhortati etiam de cetero erga genus suum benignos esse venerunt hierosolimaz die solenni septimanarum instante. **E**t post pentecosten abierūt contra gorgiam p̄positum ydumeg. **E**xit autē cum pedibus tribus milibus et equitibus quadringentis. **Q**uibus congressis: contigit paucos rure iudeorum. **D**ositheus vero qd̄ de bachinoris eques vir fortis gorgiam tenebat. et cum illum vellet capere viuū eques quidam de tratribus irruit in eum. **H**umerūq: eius amputauit. atq: ita gorgias effugit in marisan. **A**t illi qui cum esdrin erant diuini pugnātibz et fatigatis. iuocauit dominum iudas adiutorem et duces

pū gerere dyabolū qui rubea atq: sanguinolenta semp̄ delectatus conuersatione. spēm tū aliqui virtutū simulat. licet ipse per vicia sedulo p̄tra virtutes p̄ngnet. **U**nde simplices quoslibet de fidelium numero astu deludēs interficit. sed **n**on victoria diuturna nō potit quin potius p̄ ducātū veri iudgē militibus ipsius dominū inuocantibus adiutorem. ac h̄abus atq: h̄ymnis insistentibus. p̄ aduersa timore cōfusa in fugā vertit. et totius triumphi honor veris dei cultoribus tribuit. **U**nde petrus scribens ad credentes in ep̄stola sua ait. **H**umiliamini igiē sub potenti manu dei vt vos exaltet in tēpore vilitationis. omnes sollicitudinē vrāz p̄iāentes i cū. q. i. c. d. v. **S**obrii estote et vigilate. q: adūsarius vt dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit q̄res quem dnozet cui resistite fortes in fide. **H**inc et per paulū dē. **R**esistite dyabolo et fugiet a vobis. **N**ō voluitus gorgiam volebat capere viuū. sed non poterat q: humero eius ap̄tato hostis de manibz eius euasit. hoc p̄ figurā ostendit. q: non humana fortitudine. sed ope diuina hostis antiquus vincit. **N**ā qui p̄p̄ia virtute cū pelagianis confidens victoriam adipisci posse sperat de dyabolo. is p̄fecto non hostem vitat. h̄ nec sanitatis figuratū illesum custodit.

Et sequenti die. **H**i qui ab hoste p̄pter ydolatriā occultam p̄strati sunt. quos melius significat q̄ eos q̄ se i secreto cordis p̄cipit dicit atq: auariciam cōraminant. quasi de ydoloꝝ donarijs sub tunica gestant. qui virtutū opa causa cupiditatis terrene seu ambitione humane laudis foris agitant. h̄ sub velamine pietatis voluz nequicię in tuis celant. **L**ales merito abo h̄stibz prosternunt. q: virus doli qd̄ corā aspectu hoīm latuit. interni iudicis intuitū nō fecellit. **Q**ui autē cupiditas atq: auaricia ydolatriā sūt. ostendit paulus dicens. **R**adix omnium maloz est cupiditas. quā quidā appetentes errauerūt a fide. et inuenerunt se doloribus multis. **E**t iterū. **H**oc autē inquit sc̄ote intelligentes q̄ omnis fornicator aut imundus aut auarus. qd̄ est ydoloꝝ fruitus. non habz h̄reditatē in regno christi et dei. p̄pter h̄c em̄ venit ira dei in filios disidentie. **C**ontra hoc vitū saluator h̄umanis mentibz medicari volens in euāgelio docet dicens. **A**tendite ne iusticiā vestra faciatis corā hominibz vt videamini ab eis. **A**liquin mercedem nō habebitis apud p̄rē vestrum qui in celis est. **E**t item. **V**idete inquit et caute ab omni auaricia. q: non in abundantia cuiuscūq: vita eius est ex his que possidet. **D**istans iudas militibus suis p̄pter simulationē casū enemire cōsiderās. nō deserit eos sed p̄terna pietate consulit tā h̄abz p̄ peccatis eoz interueniendo q̄ etiā verbo p̄dicationis atq: exhortationis errore illoꝝ corrigēdo. q̄tius pietatis cultui iterū restituit cautius dnceps se obseruent. ne simili ruina iterū in teterius cadāt. iuxta illud euāgelicū. **E**cce sanus factus es noli vltra peccare ne deterius tibi aliquid contingat.

At vero fortissimus zē. **N**ō post exitū vitę p̄sentis p̄ fidelis

dententes in ep̄stola sua ait. **H**umiliamini igiē sub potenti manu dei vt vos exaltet in tēpore vilitationis. omnes sollicitudinē vrāz p̄iāentes i cū. q. i. c. d. v. **S**obrii estote et vigilate. q: adūsarius vt dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit q̄res quem dnozet cui resistite fortes in fide. **H**inc et per paulū dē. **R**esistite dyabolo et fugiet a vobis. **N**ō voluitus gorgiam volebat capere viuū. sed non poterat q: humero eius ap̄tato hostis de manibz eius euasit. hoc p̄ figurā ostendit. q: non humana fortitudine. sed ope diuina hostis antiquus vincit. **N**ā qui p̄p̄ia virtute cū pelagianis confidens victoriam adipisci posse sperat de dyabolo. is p̄fecto non hostem vitat. h̄ nec sanitatis figuratū illesum custodit.

Machabeorum II. Ca. XII.
 mlti hierosolimā dno
 dagnas argenti offer
 monas p̄fectiā. h̄
 de r̄formatione cogit
 eos q̄ cōcedit r̄form
 rare iugū r̄form
 re p̄mōm. Et q̄ cō
 h̄ q̄ p̄mōm dno
 r̄. op̄m̄ h̄m̄ r̄
 S̄a ergo et salubris
 p̄ dnoctis r̄form
 uant.
 Quo cō
 quadragim
 m̄ iudas annoctū cap
 re cū multitudine ad
 et cūo h̄m̄ p̄mōm
 negotioz sc̄a h̄m̄ p̄
 dnoctis et equiū qu
 et d̄p̄tōbz r̄form
 faldone r̄form.
 se illis et mendacis.
 lacu h̄m̄ annoctū
 r̄form. Sed p̄mōm
 p̄mōm. Sed r̄form
 vt animos annoctū
 et iugentis h̄m̄ h̄m̄
 omnia maloz. n̄m̄
 suendo cōp̄ctōm̄
 can. Erat autē in eodem
 q̄p̄m̄ cuboz
 d̄m̄ h̄m̄.
 h̄m̄ p̄mōm.
 iugentis h̄m̄ h̄m̄
 p̄mōm ad iugentis
 p̄mōm h̄m̄
 terre dari mendacis
 iugentis.
 lieta committit.
 erat iugentis
 natus est.
 r̄m̄ veniebat nequ
 iugentis h̄m̄.
 r̄m̄ p̄mōm.
 m̄m̄ inuocari.
 adiuntes eos.
 Quo cō

peccatis exorandū sit. et elemosinarū op^o agē dū q̄tinus hi p q̄p. re medio res agit a pccis soluant. et plens locus ostendit. et in euāgelio dñs. vbi de spūsan / cti blasphemā dispū tavit. irremissibile pec catū illud esse ostēdēs aut. Qui dixerit x̄bus p̄tra spiritūsanctū nō remittet ei neq; in hoc seculo neq; in futuro. Cū em dixerit vnus il lud irremissibile eē pec catū. ostēdit alia tā in presenti q̄ etiā in futu ra vita posse remitti. Qualiter aut p defun ctōz salute agendū sit ostendunt sancti p̄res in scripturis suis. Cū placuit vni capitulūz de opusculis sancti au gustini. huic opi inse rendū. lectori mandā tes his similia in alio rū patrū dictis requi rēda. Refert ei memo rans pater in ope qd ad laurentium de fide spe et caritate scriptū ita dicens. Tēpus aut qd int̄ hominis mortē et vltimā resurrectōem interpositū est animas abditis receptacul cō tinet. sicut vnaqueq; digna est. vel rege vel erūpna. p eo q̄ sortit^o est in carne cū viueret. Neq; negandū ē defū ctōz aias pietate suo rū viuētū releuari. cū p ill' sacrificiū mediato ris offerat. v' elemosine que in ecclesia fiūt. h p sunt eis qui cū viuerēt hec sibi vt postea pos sint pdesse meruerunt. Est em quidā viuēdi modus. nec tā bonus vt nō req̄rat ista post mortē. nec tam malus cui non p̄sint ista post mortē. Est ergo tal' in bono vt hęc nō req̄rat et est rursus t̄lis in ma lis. vt nec his valeat cū h vita transferat ad inuari. q̄ circa hic om ne meritū cōpat q̄ pos sit post hanc vitā rele uari quisp̄iā vel ḡuar i. Nemo aut putet se qd hic neglexerit cum obierit a dño pmereri. Nō igit ista q̄ pro de functis cōmendandis frequentat ecclesia. illi aplice sūt aduersa sen tentie q̄ dictū est. Des

misit hierosolimā duodecim milia dragmas argēti offerri p peccatis mortuoz sacrificiū. bñ et religiose de resurrectione cogitās. Nisi em eos q̄ ceciderāt resurrecturos spe raret supflūū videre et vanū ora re p mortuis. Et qz cōsiderabat qd hi q̄ cū pietate dormitiōne accepe rāt. optimam hēnt repositā grāz. Scā ergo et salubris est cogitatio p defunctis exorare. vt a pccis sol uantur.

Ca. XIII.

Anno cētesimo quadragesimonono p̄gnouit iudas antiochū eupatorē veni re cū multitudine aduersus iudcā et cū eo lysia pcuratorē et p̄positūz negociōz secū hntem pedītū cētū decē milia. et equitū quinq; milia. et elephātos vigintiduos. cur^o cū falcibus trecētos. Cōmiscuit autē se illis et menelaus. et cū multa fal lacia dep̄cabat antiochū non p pa trie salute. sed sperās se cōstitui in principatū. Sed rex reguz suscita uit animos antiochi in pccōrem. et suggerente lysia hūc esse causam omnū maloz. iussit vt eis est con suetudo cōprehēsi i eodē loco ne cari. Erat aut in eodem loco turris q̄nquaginta cubitoz aggestū vn diq; hñs cineris. Nec prospectuz hēbat in p̄ceps. Inde in cinerē de iici iussit sacrilegū omnibus eū pro pellantibus ad interitū. et tali legi p̄uaricatorē legis p̄tigit mori. nec terre dari menelaū. Et quidē satis iuste. Nā qz multa erga arā dei de licta commisit. cuius ignis et cinis erat scūs. ipse in cineris morte dā natus est. Sed rex mente effrena tus veniebat nequiorē se p̄e suo iudcīs oñsurū. Quib^o iudas p̄gni tis p̄cepit p̄plo vt die ac nocte do minū inuocarēt. q̄ sic semp et nūc adiunaret eos. Quippe qui lege et

patria scōq; tēplo p̄uari vereren tur. ac populū qui nup paululū re spirasset. ne sineret rursus blasphe mis nationibus subdi. Omnibus itaq; id simul faciētibus et petenti bus a dño misericordiā cū fletu et ieiunijs p triduū cōtinuū prostra tis hortatus est eos iudas vt se p̄ pararent. Ipse x̄o cū seniorib^o co gitauit p̄iusq; rex admoueret ex ercitu ad iudcā et obtineret ciuita tē exire. et dñi iudicio p̄mittere exi tū rei. Dās igit p̄tatem omnū deo mūdi creatori. et hortatus suos vt fortiter dimicaret. et vsq; ad mortē pro legibus. tēplo. ciuitate. patria et ciuibus. starent. circa modū ex ercitu cōstituit. Et dato signo suis dei victorie. iuuenibus fortissimis electis. nocte aggressus aulā regiā in castris inſecit viros quattuor milia et maximū elephātoz cū his q̄ suppositi erāt. Sūmoq; metu ac p̄turbatione hostiū repluerūt castra. rebusq; p̄sere gestis abierūt. Hoc aut factū est die illucescente adiuuante eū dñi p̄tectione. Sed rex accepto gustu audacie iudcōz ^{alias arte} machinis difficultates locoz tem ptabat. et bethsurē que erat iudcō rū p̄sidiū munitū castra admoue bat. sed su gabaf. impingebat. mi nuebat. His aut qui intus erāt iu das necessaria ministrabat. Anun ciabat aut misteria hostibus ^{alias robo bus.} rodutū quidā de iudaico exercitu qui requisitus cōprehensus cōclusus est. Iterū rex sermones habuit ad eos q̄ erāt in bethsuris. dexterā de dit. accepit. abijt. p̄misit cū iuda. su peratus est. Ut autem p̄gnouit re bellasse philippū antiochie q̄ reli ctus erat sup negocia. mēte cōster natus iudcōs deprecatus est. sub ditusq; eis. iurat de omnibus q̄bus iustum est visum. et reconciliatus obtulit sacrificiū. honorificauit tē

em stabimus ante tri bunal christi. vt refe rat vnusquisq; fm ea que p corpus gessit. si ne bonū siue malū. q̄a etiā h meritū sibi q̄sq; cū in corpe viueret cō parant vt ei possint ista pdesse. Nō em om nibus p̄sunt. et q̄re nō omnib^o p̄sūt. nisi p̄pter differentia vite quam quisq; gessit in corpe. Cū ergo sacrificia siue altaris siue q̄m̄cuq; elemosinaz. p baptila tis defunctis offerunt p valde bonis. gratia rā actōnes sūt. nō pro valde malis propicia tōnes sūt. p valde ma lis. etiā si nulla sūt ad iumēta mortuoz. q̄les cūq; viuoꝝ cōsolatō nes sūt. quib^o aut p̄sūt aut ad hoc profunt vt plena fiat remissio. aut certe vt tolerabilior si at damnatio.

Sed rex mēte distona que bellum antiochi eupatoris et lysie procuratoris eius contra iudcōs narrat in priori libro p̄memo rata simul et iuxta alle gonā explicata est. Et illud qd consequenter narrat. qd in castris regis nocte interfecta fu issent p iudcōs q̄tuor decim milia. et maximū elephātoz cū his q̄ suppositi erāt. in pore narratiōe manifestius exp̄mit. vbi refertur qd eleazarus filius sau ra iudcōs vidēs vnaz de bestijs loricatā lori cis regis eminentē sup ceteras bestias. cū esti maret qd in ea esset rex irrūpens in legionem. subtus pedes elephan tis cōcurrerit. et q̄ inſe fecerit. Qui cadēs sup ipsū pondere suo cum oppressit. et mortuus ē. Cuius significatō sp̄i ritualis ibi explanata ē. cū iactantia supboruz p̄prio nisu cōtrita mō strar. dicēte scriptura: oīs arrogans abomi natio ē apud deū. Et item. Ante ruinā exalta t̄ cor. et an gloriā hu miliat. Et alibi super bis aut resistit deus. et humilib^o dat grāz. Et in euāgelio dñs dicit. Omnis qui se exaltat humiliabitur. et qui se

humeral. Post hec autē hystoria explicat qualiter demetrius filius seleuci iudeā veniens et regno potitus palchimum incitaret ad ius iudā et socios eius vbi ita scriptus est. Alchimus autem zc.

plū. et munera posuit. machabeus amplexatus ē. et fecit eū a ptholo maide vsq; ad gerrenos ducem et principem. Ut autē venit ptholo maida grauitē ferebat ptho lomē ses amicitie cōventionē indignantes. ne forte sedus irrūpent. Tunc ascendit lissias tribunal et exposuit rationē et populū sedauit. regrefusq; antiochiam. Et hoc mō regis profectio et reditus processit.

Ca. XIII.

Sed post triēniū

tēpus cognouit iudas et qui cū eo erāt. demetriū seleuci cū multitudine valida et nauibus portus tripolis ascendisse ad loca oportuna. et tenuisse regiones aduersus antiochū et eius ducē lysia Alchimus autē qdā qui sūmus sacerdos fuerat. sed volūtariē coinquatus est tēpibus cōmitionis. considerans nullo mō sibi esse salutē neq; accessū ad altare. venit ad demetriū regē centesimo quinquagesimo anno offerens ei aureā coronā. et palmā sup hęc et talos q; templi esse videbant. Et ipsa die qdēz siluit. Tēpus autē oportunū demetriē suę nactus comocatus a demetrio ad p̄siliū. et interrogatus qbus reb; et cōsilijs iudēi niterent r̄ndit. Ipsi q; dicunt assidei iudeoz qbus p̄cessit iudas machabeus bella nutritiū. seditiones mouēt. nec patiuntur regnū esse quietum. Nā et ego defraudatus parentū gloria. dico aut sūmo sacerdotio huc veni primo quidē vtilitatibus regis fides seruans. secūdo aut ciuibus etiaz cōsulens. Nā illoz prauitate vniuersū genus nostrū nō minime vexat. Sed oro his singulis o rex cognitis. et regiōi et generi scdm promulgatā omnibus humanitatē tuā prospice. Nā quādiu sup̄est iudas impossibile est pacē esse negocijs.

Alchimus autē qdē regi talos simul cū corona aurea et palmā alchim; obtulisse. ostendit q; ei regni dignitatē et victoriā hostiū simul cū templi cultu p̄ iudicū munerum suoz portendēdo promisit. Talos enim dicunt vasa offerentia eē iuxta modū turriū scā cū quib; in p̄cipuis festiuitatib; offerēbant. quoz silindō hactenus in quibusdā locis habet. Assidei autē dicunt illi esse iudēi q; semper cultui diuino insudabāt. ab assiduitate vocati. dicitq; assidei quasi assidui. q; iudas et sui auxiliatores in cultura dei et obseruatōe legis ipsius fuerunt. Alij dō assideos ab mūdicia vocatos assēritū quasi mūdicos iudeos. eo q; se ab ydolatriā et a ritu gentiliū sepabant. Demetrius autē audita relatōe alchimī. cui et ceteri q; inimici erāt iudē in accusatione fauebāt statim nichanorē p̄positūz elephantoz ducē misit in iudēā. datis mādatis vt ipsū qdē iudā caperet. et eos q; cū illo erāt dispergeret. et vt constitueret alchimū maximi templi sūmū sacerdotem. Qui iudēā veniens. primū pacis se finxit sedul cū iudē hīc velle. postea

Talibus autē ab eo dictis et ceteri amici hostiliter se hītes aduersus iudā demetriū inflamauerūt. Qui statim nichanorē p̄positū elephantoz ducē misit in iudēā. datis mādatis vt ipsū qdē iudā caperet viuū. eos vero q; cū illo erāt dispergeret. et cōstitueret alchimū maximi templi sūmū sacerdotem. Tunc gētes que de iudēā fugerant iudā segregatim se nichanorē miscēbant miserias et clades iudēoz prosperitates rerum suarū existimantes. Audito itaq; iudēi nichanorē aduentu. et cōuentu nationū. cōspersa terra rogabant cū q; populū suū cōstituit in eternum. quicq; suā portione signis euidentibus protegit. Impate autē duce. statim inde mouerūt. cōuenerūtq; ad castellū desau. Symon vero frater iudēz miserat cū nichanorē. sed p̄tritus est repentino aduentu aduersarioz. Nichanor tñ audies virtutem comitū iudēz et animi magnitudinem quā p̄ patrię certaminibus habebant. sanguine iudicium facere metuebat. Quāobzē p̄misiit possidoniū et theodotū et mathiā vt darēt detras atq; acciperent. Et cū diu de his cōsiliū ageretur. et ipse dur ad multitudinē retulisset. omnium fuit vna sententiā amicitijs annuere. Itaq; diē constituerunt qua se creto inter se agerēt. et singulis seque p̄olatę sunt et positę. P̄cepit autē iudas armatos esse locis opportunis ne forte ab hostibus mali repente aliqd oziret. et cōgruū colloquiū fecerūt. Morabat autē nichanor hierosolimis nihilq; iniq; agebat. gregesq; turbaz que cōgregatę fuerāt dimisit. Dabebat autem iudā semp carum ex animo. et erat viro inclinatus. Rogauitq; eū ducere vxorē. filiosq; procreare. Nuptias fecit. quiete egit. cōmunię

manifestata inimicia monstravit se esse hostem neq; sūmū magis q; fidelē amicū. Sed diuina virtute. p̄stratē blasphemie cōtra deū p̄olatę. et p̄tinacę sue penas luit. que oia in p̄ois libri hystoria cōtinent. licet aliq; q; ibi p̄pter festinationē narrantis omīsa sunt. in huius narratione iller ta reperiat. Allegorie autē sensus iuxta modum ingenio mei de hac acadēmiā rebi expōsitus ē. nec iterare mō necesse est.

Machabeorum II. Ca. XIII. manifestata inimicia monstravit se esse hostem neq; sūmū magis q; fidelē amicū. Sed diuina virtute. p̄stratē blasphemie cōtra deū p̄olatę. et p̄tinacę sue penas luit. que oia in p̄ois libri hystoria cōtinent. licet aliq; q; ibi p̄pter festinationē narrantis omīsa sunt. in huius narratione iller ta reperiat. Allegorie autē sensus iuxta modum ingenio mei de hac acadēmiā rebi expōsitus ē. nec iterare mō necesse est.

viuebant. **A**chimus autem videns caritatem illorum adinuicem. et conuentiones. venit ad demetrium. et dicebat nichanorez rebus alienis assentire. iudaque regni insidiatore successorem sibi destinasse. **I**taque rex exasperatus. et pessimis huius criminatōibus irritatus. scripsit nichanori dicens. grauiter se quidem ferre de amicitie conuentione iussitque machabeum citius mittere virtutum antiochia. Quibus cognitis nichanorez cōsternabat. et grauiter ferebat si ea que conuenerant irrita faceret. nihil lesus a viro. sed quod regi resistere non poterat obseruabat oportunitate qua preceptum perficeret. **E**t machabeus videns austerius secum agere nichanorez et consuetum occursum ferocius exhibentem intelligens non ex bono esse austeritate istam. paucis suorum congregatis. occultauit se a nichanorez. **Q**uod ut ille cognouit fortiter se a viro preuentum venit ad maximum et sanctissimum templum. et sacerdotibus solitas hostias offerentibus iussit tradi sibi virum. Quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset qui querebatur. extendens manum ad templum intravit. **N**isi mihi iuda vincitum tradideritis. istud dei fanum in planiciem deducam et altare effodiam. et templum hoc libero patri consecrabo. **E**t his dictis abiit. **S**acerdotes autem protegentes manus in celum inuocabant deum qui propugnator semper esset gentis ipsorum. hec dicentes. **T**u domine vniuersitatis qui nullius indiges. voluisti templum habitationis tue in nobis fieri. **E**t nunc sancte sanctorum omnium domine. cōserua in eternum domum istam impolutam que nuper mūdāta est. **R**azias autem quidam de senioribus ab hierosolymis delatus est nicha-

Razias autem quidam etc. Hoc quidam legentes et inuenientes ibi scriptum quod razias propria manu sibi inferens mortem. elegisset nobiliter mori potius quam subditus fieri peccatoribus. et contra natales suos indignis iniuriis agi. ne forte simplicioris animi credat cum necessitas videret potius sibi met ipsis proprio actu aliquo modo inferendam esse mortem quam incidendum vitium in manus peccatorum. vtiliter fore arbitratus sum ex dictis venerandi patris augustini hunc operi nostro aliqua inferre

nozi. vir amator ciuitatis. et valde ^{salas audens.} bene audiens qui pro affectu pacis iudeorum appellabatur. **D**ic multis temporibus continentie proposito tenuit in iudaismo. corpusque ^{salas contentus} et animam contemptus tradere pro perseverantia. **V**olens autem nichanorez manifestare odium quod habebat in iudeos. misit milites quingentos ut eum comprehenderent. **D**urabat autem si illum decepisset. se se cladem maximam iudeis illaturum. turbas autem irruere in domum eius. et ianuam dirumpere. atque ignem admouere cupientibus. cum iam comprehenderetur gladio se periret. eligens nobiliter se potius mori quam subditus esse peccatoribus. et contra natales suos indignis iniuriis agi. **S**ed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset. et turbe intra hostia irrumperet. audacter recurrens ad murum. precipitavit semetipsum viriliter in turbas. quibus locum velociter dantibus casui eius venit per mediam ceruicem. **E**t cum adhuc spiraret accessus animo surrexit. et cum sanguis eius magno fluxu deflueret. et grauissimis vulneribus esset saucius. cursu turbam pertransiit. et stans supra petram quandam prerruptam. et iam exanguis effectus propleta intestina sua vtriusque manibus. precit supra turbas iuocans dominatorem vite ac spiritus. ut hec illi iterum redderet. atque ita vita defunctus est.

Nichanorez autem ^{Ca. XV.} ut comperit iudam esse in locis samarie. cogitavit die sabbati cum omni impetu committere bellum. iudeis vero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus. ne ita ferociter et barbare fece-

re. unde lector sobrius quid sibi de talibus rebus agendum sit intelligeret. Refert autem memoratus per in primo suo libro de ciuitate dei. ubi vtrum alicui liceat seipsum interficere. copioso scripto disputauit ita dicens. **A**it enim multi se interemerunt ne in manus hostium puenirent. **N**on modo querimus vtrum sit factum sed vtrum fuerit faciendum. **S**ana quippe ratio etiam exemplis ante ponenda est. cui quidem exempla concordant. **S**illa que tanto digniora sunt imitatio. quanto excellentiora pietate animi fecerunt patriarche non prophete. non apostoli. quod et ipse dominus christus quando eos si persecutionem pateret. fugere admonuit de ciuitate. potuit admonere ut sibi manus inferrent. ne in manus plequentium puenirent. **D**ono si hoc ille non iussit aut monuit ut eo modo sui ex hac vita migrarent. quibus migrantibus se mansiones eternas preparatum esse permisit. quibus exempla opponant gentes que ignorant deum manifestum est hoc non licere colentibus vnum verum deum. **R**estat ut de homine intelligamus quod dictum est. **N**on occides. neque alterum nec te. neque enim qui se occidit aliud quam hominem occidit. **Q**uamquam non exceptiones eadem ipsa diuina sunt autoritas. ut si liceat hominem occidere. **S**ed his exceptis quos deus occidi iubet sine data lege. sine ad preceptum nam per tempore expressa iussione. **N**on autem ipse occidit. qui ministerium debet iubere. sicut amminiculum gladio vteret et ideo nequaquam contra hoc preceptum fecerunt quod dictum est. non occides quod deo auctore bella gesserunt. aut personarum gerentes publice potestatis. secundum diuinas leges. **H**ec est iustissima ratio impium sceleratos morte puniunt. et abraham non solum non est culpatus crudelitatis crimine. verum etiam laudatus nomine pietatis. quod

voluit filium neque scelerate: sed obedienter occidere. et merito que ritur vtrū pro dei iussu sic habendū q̄ iēptē filiā q̄ p̄i occurrat occidit. cum id se novisset immolaturū deo qd̄ ei redempti de p̄lio victori primū occurrisset nec samson aliter excusatur qui semetipsum cū hostibus ruina domus opp̄ssit. nisi quia spiritus latenter h̄ iussu ferat. qui p̄ illum miracula faciebat. **H**is ḡ exceptis quos lex generalit̄ insta. vel ipse fōs iusticie deus specialit̄ occidi iubet. quisquis hominē vel seip̄m vel quēlibet occiderit. homicidij crimine innectitur. et quicumq̄ hoc in seipsis perpetraverunt. animi magnitudie fortasse mirandi non sapientie sanitate laudādi sunt. quāq̄ si rōem diligētius cōsulas nec ipsa quidē animi magnitudo recte nominatur nisi quisq̄ non valendo tolerare. v̄l quecumq̄ aspera vel aliena peccata. seip̄m interemerit. **M**agis enim mens infirma deprehenditur que ferre nō pōt vel durā sui corporis feruitutē. vel stultam vulgi opinionem. maiorq̄ animus dicēdus est qui vitam erūnosā magis p̄t ferre q̄ fugere. et humanū iudiciū maximeq̄ vulgare qd̄ plerūq̄ caligie feroris innoluitur. p̄ conscientie luce ac puritate cōtemnere.

Erat autē h̄mōi
Si quis autē quesierit vtrū hec visio ad misterij aliq̄d referri possit. h̄ n̄ fallor in ea sentire pōt qd̄ onias sacerdos sacerdotale significaret ordinem et hieremias. p̄pha qui interpretatur excelsus dñi. ipsū dñm et caput exp̄mat. p̄phaz. **D**e q̄ moises dicit. p̄pham suscitabit vob̄ dñs de fratribus v̄ris. ipsū tāq̄ me audietis. **E**t ysaias. **Q**uiescite inq̄t ab homine cuius sp̄s in naribus eius. q̄ excelsus reputatus est ipse. **S**acerdotalis igitur ordo per homines q̄ in tem

ris. sed honorem tribue diei sanctificationis. et honora eum qui vniuersa conspiciat. **A**t ille infelix interrogauit si est potēs in celo qui imperauit agi diem sabbatorum. **E**t respondentibus illis. est dominus viuus ipse in celo potens. qui iussit agi septimam diem. **A**t ille ait. **E**t ego potēs sum super terrā qui impero sumi arma. et negocia regis impleri. **T**amen nō obtinuit vt cōsiliū perficeret. **E**t nichanor qui dem cū sūma superbia erectus cogitauerat cōmune tropheum statuere de iudea. **M**achabeus autem confidebat semper cū omni spe auxilium sibi a deo affuturum. et hortabatur suos ne formidaret ad aduentum nationum. sed in mēte haberent adiutoria sibi de celo facta et nunc sperarent ab omnipotente adfuturam sibi victoriam. **E**t allocutus est eos de lege et prophetis admonēs etiam certaminum que fecerant prius. promptiores eos constituit. **E**t ita animis eorum erectis simul ostendebat gentium fallaciam. et iuramentorum p̄uaricationem. **S**ingulos autem eorum armavit. non clipei et hastę munitione. sed sermonibus optimis et exhortationibus. exposito digno fide somnio per quod vniuersos letificauit. **E**rat autem huiusmodi visus. **O**niaz qui fuerat summus sacerdos virum bonū et benignū verecundam visu. modestum moribus. et eloquio decorum. et qui a puero in virtutibus exercitatus sit manus protendentem orare. p̄ omni populo iudeorum. **P**ost hoc apparuisse et alium virum etate et gloria mirabilem. et magni decoris habitudinem circa illum. **R**espondentem vero onia dixisse. **D**ic frater est amator. et populi israel. hic est

qui multū orat pro populo. et vniuersa sancta ciuitate hieremias propheta dei. **E**tendisse autē hieremiam dexteram. et dedisse iude gladium aureum dicentem. **A**ccipe sanctum gladium munus a deo. in quo deicies aduersarios ppli mei israel. **E**xhortati itaq̄ iude sermonibus bonis valde. de quib̄ extolli posset impetus. et animi iuuenum confortari. statuerunt dimicare et confligere fortiter. vt virtus de negocijs iudicaret. eo qd̄ ciuitas sancta et templum periclitarent. **E**rat em̄ pro vxoribus et filijs. itemq̄ p̄ fratribus et cognatis minor sollicitudo. maximus vero et primus pro sanctitate timor erit templi. **S**ed et hi qui in ciuitate erant. non minimam sollicitudinem habebant pro his qui congressuri erāt. et cum iam omnes sperarent iudicium futurū hostesq̄ adessent et exercitus esset ordinatus. bestię equitesq̄ oportuno in loco cōpositi. considerās machabeus aduentum multitudinis et apparatus varium armorū. ac ferocitatem bestiarum. extendēs manus in celum. prodigia facientem dominum inuocauit. qui non scdm armorum potētiam. sed put ipsi placet dat dignis victoriā. **D**ixit autē inuocās hoc modo. **T**u domine qui misisti angelum tuū sub ezechia rege iuda. et interfecisti de castris sennacherib centum octogintaquinque milia. et nunc domitor celorum mitte angelum tuum bonū ante nos: in timore et tremore magnitudinis brachij tui vt metuant qui cū blasphemia veniunt aduersus populum sanctum tuū. **E**t hic quidem ita perorauit. **N**ichanor autem et qui cum eo erant cum tubis et canticis admouebāt **J**udas vero et qui cum eo erant

plo dei s̄b veteri testamento diuino officio rite fungebant. nō solum. p̄ populi delictis exorabat. sed etiā incarnationem mediatoris nostri futuraz demonstrabat. cui ope mundas saluandus erat. **D**e quo iohes ap̄tus in epla sua ait. **A**duocatum habem̄ apud patrē iesum christū iustum. et ipse est. p̄ peccatis nostris et nō tm̄ p̄ peccatis nostris sed etiā p̄ totius mūdi. **H**ic ḡ dedit gladium aureū iude. cum diuinā scriptam sensu spiritali fulgentem ad manum totius ecclie defensionēq̄ ppli sui sanctis p̄cessit doctoribus q̄tinus cōtra hostes vniūsos armatura vterent̄ celesti et hostium p̄sternerēt multitudinem.

inocato deo p orationes cōgressi
fuit. manu quidē pugnantes. sed
e dominū cordibus orantes pro-
fraverunt nō minus. xxv. milia
pescntia dei magnifice delectati.
Langq cessassent. et euz gaudio re-
rent. cognouerunt nichanozem
uisse cū armis suis. Facto itaq
lamore et perturbatione excitata
atria voce omnipotentem domi-
um benedicebant. **Præcepit autē**
udas qui p oia corpore et animo
nozi. p ciuibus paratus erat. ca-
put nichanozis et manū cū hume-
ro abscisam hierosolimā perferri.
Quo cū puenisset cōuocatis cōtri-
bulibus et sacerdotibus ad altare.
cessit ad eos qui in arce erant. et
relo capite nichanozis et manu
nefaria quā extenderat contra do-
mum sanctam omnipotentis dei.
magnifice gloriatus est. **Linguaq**
etiam impij nichanozis præcisam
iussit præculatim auibus dari. ma-
num autē dementis contra tēpluz
stēdi. **Omnes igit celi dominū**
nedixerunt dicētes. **Benedicē**
qui locū suum incontaminatū cō-
seruauit. **Suspendit autē nichano**

ris caput in summa arce ut euidēl
esset et manifestū signū auxilij dei.
Igit omnes cōmuni consilio de-
creuerunt nullo modo diem istum
absqz celebritate præterire. habere
autē celebritatez tercia decima die
mensis adar. qui dicitur voce syria-
cha pridie mardochei die. **Igitur**
his erga nichanozē gestis et ex illis
temporib⁹ ab hebreis ciuitate pos-
fessa. ego quoqz in his faciam finē
sermonis. **Et siquidem bene et ut**
hystorie cōpetit. hoc et ipse velim
si autē minus digne. concedendū
est mihi **Sicut em̄ vinū semper bi-**
bere aut semper aquam contrariū
est. alterius autē uti delectabile. ita
legentibus si semper eraci⁹ sit ser-
mo. non erit gratus. hic ergo erit
consummatus.

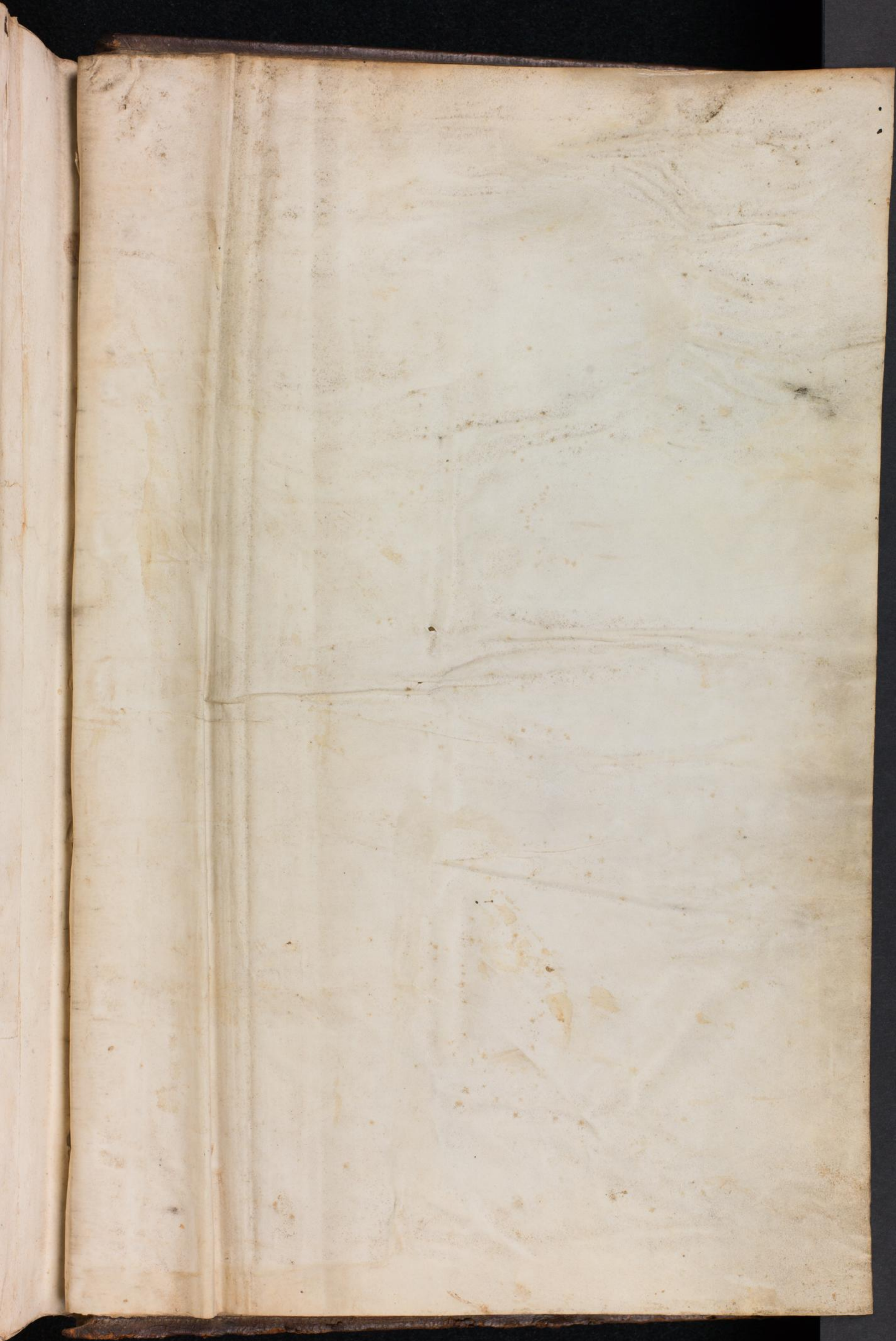
Explicit machabeoz liber secūd⁹
versus habēs mille octingentos.

so oēs iudei cōmū p silio decreuerūt tercia decimā diē m̄sis adar qui voce
syriacha p̄die mardochei dies dicit. om̄i tpe solennē habere. et ita h̄c dūc
solēnitates inuicē sibi cōueniebant. **Hec est ista que in machabeorum. et**
illa que in hester legit. ut i tercia decima die et i quarta decima mensis adar
habite pariter iungētur.

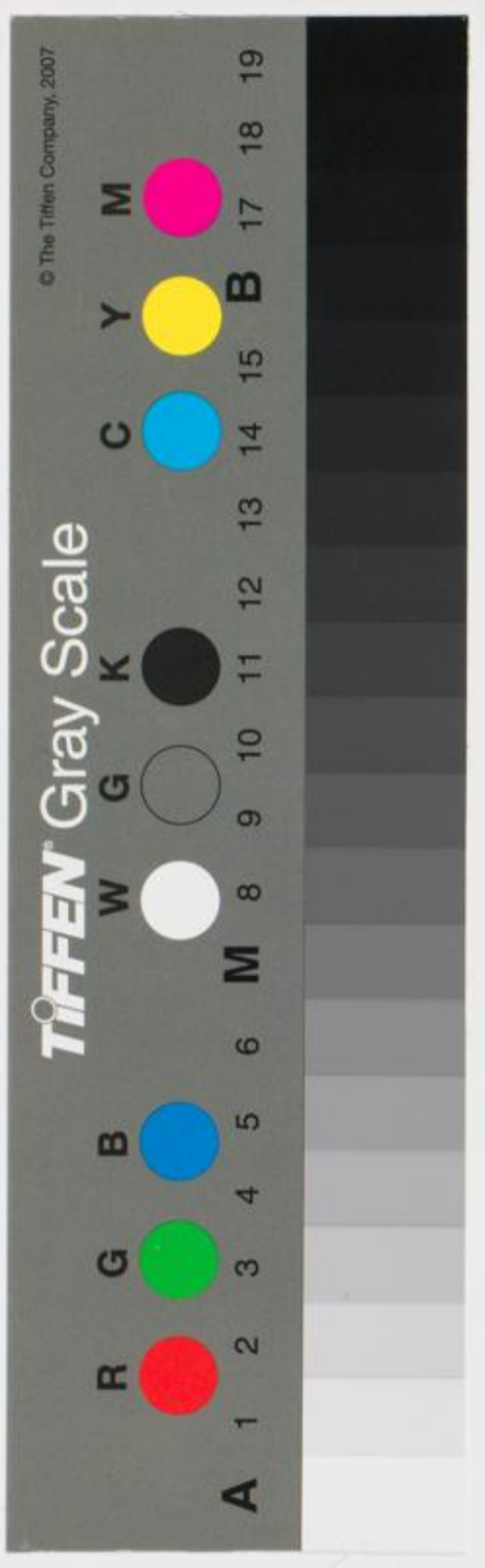
Igit omēs cō.

Parrat liber hester q
aman agagite suaden-
te. rex assuer⁹ iussit om-
nes iudeos in regno
suo interfici. et ad hāc
necem conficiendā de-
creta fuit dies. xiiij. mē-
sis duodecimi. qui vo-
cat adar. bonaqz eoz
diripi. s̄ dūi nutu ea-
dem sententia conuer-
sa est in percussores eo-
rum. ita ut memora⁹
rex mediante mardo-
cheo iudeo post vete-
res conscriptiones no-
uis eplis missis māda-
ret ut iudei ipso die q̄
sibi ab hostibus suis
occisio p̄bat. illi ho-
stes ac p̄secutores suos
interficerent. **Qd et fe-**
cerunt i tercia decima
et quarta decima eius-
dem mensis die. de q̄
in eadem hystoria scri-
ptum est ita. **Dies ter-**
cia decim⁹ m̄sis adar
vms apud omnes in-
terfectōis fuit. et xiiij.
die cedere desierunt.
quē constituerunt esse
solennē ut in eo dein-
ceps om̄i tempore va-
carent epulis. gaudio
atqz cōuiujs. **Quō mo-**
do scriptū est. q̄ interfe-
cto nichanoze et mani-
feste auxilio dei osten-

A. G.